

JAARVERSLAG

PROOLEIDEN 2015

ONDERWIJS
MET AANDACHT
VOOR ELKAAR

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG	3	8 Financiën	31
Voorwoord	4	8.1 Financieel beleid	31
1 Algemene informatie	5	8.2 Treasury	31
1.1 Algemene gegevens	5	8.3 Toelichting exploitatie	31
1.2 Juridische structuur en governance	5	8.4 Toelichting Balans	34
1.3 Doelstelling en kernactiviteiten	5	8.5 Resultaatverdeling en vermogen	35
1.4 Samenstelling directie en bestuur	5	8.6 Kengetallen	35
1.5 Organisatiestructuur en besturingsfilosofie	6	9 Continuïteitsparagraaf	36
1.6 Scholen en identiteit	7	9.1 In- en externe ontwikkelingen	36
1.7 Missie, visie en strategie	7	9.2 Leerlingtellingen	37
1.8 Beleidsuitvoering	8	9.3 Financieel toekomstperspectief	38
1.9 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs	9	9.4 Risico's en onzekerheden	42
2 Raad van Toezicht	10	9.5 Risicobeheersings- en controlesystemen	43
2.1 Algemeen	10	JAARREKENING	44
2.2 Samenstelling Raad van Toezicht	10	Jaarrekening	44
2.3 Overzicht vergaderingen	11	Balans na resultaatbestemming per 31 december 2015	45
2.4 Activiteiten Raad van Toezicht	11	Staat van baten en lasten 2015	47
2.5 Governance	12	Kasstroomoverzicht 2015	48
3 Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad	13	Grondslagen	49
3.1 Achtergrond	13	Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2015	52
3.2 Samenstelling GMR	13	Overzicht geoordeelde doelsubsidies OCW	56
3.3 Activiteiten GMR	13	Niet in de balans opgenomen verplichtingen	57
3.4 Vooruitblik 2016	14	Toelichting op de staat van baten en lasten 2015	58
4 Algemene Ontwikkelingen in 2015	15	Overzicht verbonden partijen	62
4.1 Ontwikkeling strategisch beleid	15	WNT-verantwoording 2015	63
4.2 Passend Onderwijs en samenwerkingsverbanden	17	Controleverklaring	64
4.3 Samenwerking met andere partijen	18	Resultaatbestemming	67
4.4 Bijzondere activiteiten in 2015	18	Gebeurtenissen na balansdatum	68
4.5 Vertrouwenspersonen	20	Gegevens over de rechtspersoon	69
4.6 Incidentenregistratie	20		
5 Onderwijs	21		
5.1 Leerlingaantallen	21		
5.2 Onderwijsresultaten	22		
5.3 Inspectie van het Onderwijs	23		
5.4 Onderwijskundig beleid en resultaten	23		
6 Personeel	26		
6.1 Kengetallen	26		
6.2 Verzuim	27		
6.3 Sociaal jaarverslag	27		
7 Huisvesting	29		

BESTUURSVERSLAG

PROOLEIDEN 2015

VOORWOORD

PROOLEiden verzorgt regulier en speciaal onderwijs aan kinderen van 4 t/m 12 jaar in de stad Leiden en heeft een school voor Speciaal Onderwijs in Leiderdorp. Met vijftien scholen verspreid over de stad, dertien reguliere basisscholen en twee scholen voor speciaal onderwijs, is openbaar onderwijs in elke buurt van Leiden aanwezig. PROOLEiden verbindt circa 450 medewerkers en ruim 4.500 leerlingen en hun ouders/verzorgers en vertegenwoordigt met deze omvang een grote gemeenschap in de Leidse regio. Het is daarom vanzelfsprekend dat PROOLEiden zich naar die gemeenschap en de samenleving verantwoordt. Die openheid past bij het Openbaar Onderwijs en bij PROOLEiden.

Met deze jaarverantwoording leg ik als directeur-bestuurder van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden (PROOLEiden) verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de medewerkers, de medezeggenschapsraden, de participerende gemeenten, het ministerie van OCW en andere belanghebbenden. Het verslag wordt besproken met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). Het is onderwerp van overleg met de wethouders van de gemeenten Leiden en Leiderdorp. Het spreekt voor zich dat het verslag uitgebreid onderwerp van gesprek is met de Raad van Toezicht, verstrekt wordt aan de stakeholders/relaties en op de website van PROOLEiden www.prooleiden.nl is te downloaden.

Deze jaarverantwoording informeert u over het algemene instellingsbeleid. Ik geef aan welke activiteiten in 2015 in het kader van het strategisch beleidsplan 'Onderwijs met aandacht voor elkaar 2015 - 2019' zijn ondernomen om de kwaliteit van het onderwijs te borgen, om de gestelde doelen te verwezenlijken en de ontwikkeling van het onderwijs te bevorderen.

Maart 2015 is tijdens de PROOLEiden Onderwijsdag het nieuwe strategisch beleidsplan aan de hele organisatie gepresenteerd. Ter inspiratie werd een film vertoond waarin vijf scholen van PROOLEiden voorbeelden laten zien van de vijf kernwaarden uit het strategisch beleidsplan (www.prooleiden.nl/Personeel). Hierna zijn we gestart met de uitvoering van de ambities uit het plan. Schoolplannen, gebaseerd op het strategisch beleidsplan, zijn geschreven, de projecten PROO Academie en Droomschool zijn opgestart, het management development traject is van start gegaan, ambitiegesprekken zijn gevoerd en met de uitvoering van het plan 'Herinrichting bestuursbureau PROOLEiden' zijn rond de zomer van 2015 vijf nieuwe medewerkers op het bureau gestart. Uitgangspunt bij dit alles is dat bestuur en schoolleiding stuurt en begeleidt om de ambities van de organisatie te realiseren en een professioneel bestuursbureau hieraan bijdraagt door te ontwikkelen (in samenspraak met bestuur en schoolleiding), ontlasten en ondersteunen. Hierdoor kunnen scholen zich zoveel mogelijk focussen op het realiseren van goed onderwijs gekoppeld aan de context van de wijk en de leefomgeving van kinderen en hun ouders.

Medewerkers van PROOLEiden zetten zich dagelijks in om het onderwijs en de organisatie verder te verbeteren. We maken het onderwijs 'iedere dag een beetje beter' door samen te werken, opbrengsten centraal te stellen, te reflecteren op het eigen handelen en door continu te werken aan de eigen en gezamenlijke professionele ontwikkeling. Met elkaar realiseren we 'Onderwijs met aandacht voor elkaar'. We dagen kinderen (en onszelf) uit het beste in zichzelf naar boven te brengen. Wij willen hun denk- en menskracht versterken door hen verantwoordelijkheid en een onderzoekende houding bij te brengen. De kernwaarden eigenaarschap, vertrouwen, innovatie, talentontwikkeling en verbinding geven richting aan ons handelen.

PROOLEiden is:

ONDERWIJS MET AANDACHT VOOR ELKAAR

Leiden, juni 2016

Marton de Pinth, directeur-bestuurder

1 ALGEMENE INFORMATIE

1.1 Algemene gegevens

Naam	Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden
Bestuursnummer	42504
Bezoekadres	Maresingel 3, 2316 HA Leiden
Telefoon	071 - 524 76 70
Website	www.prooleiden.nl
E-mail	mail@prooleiden.nl

1.2 Juridische structuur en governance

De rechtspersoonlijkheid van het bevoegd gezag is een stichtingsvorm. De Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden is opgericht op 4 december 2009. De meest recente wijziging van de statuten heeft plaatsgevonden op 29 december 2011. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 27362850. De stichting is gevestigd in Leiden.

Tot in 2009 werden de activiteiten van PROOLEiden in juridische zin uitgevoerd vanuit de gemeente Leiden. Met de formele oprichting van de stichting per 4 december 2009 heeft verzelfstandiging plaatsgevonden. Daarmee opereert de stichting als zelfstandige entiteit. De band met de gemeente is geborgd doordat statutair is vastgelegd dat de gemeenteraad toezicht uitoefent op het bestuur van de stichting in de zin van artikel 48 - lid 12 respectievelijk artikel 51 lid 12 van de wet door - wanneer zulks naar het oordeel van de gemeenteraad geboden is - de bevoegdheden te gebruiken die aan de gemeenteraad zijn toegekend bij deze statuten en in genoemd artikel 48 respectievelijk 51 van de wet.

Vanaf de datum van oprichting wordt PROOLEiden bestuurd door een directeur-bestuurder. Deze wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf personen onder wie een voorzitter. De leden van de raad zijn benoemd door de gemeenteraad van Leiden.

1.3 Doelstelling en kernactiviteiten

De doelstelling van de stichting, zoals opgenomen in de statuten, luidt:

- 1 Het doel van de Stichting is het in stand houden van één of meer openbare scholen als bedoeld in artikel 48 respectievelijk artikel 51 van de wet. Om haar doel te bereiken kan de stichting gebruikmaken van alle wettelijk geoorloofde middelen die daaraan dienstbaar zijn.*
- 2 Het openbaar onderwijs dat wordt verzorgd door de door de Stichting in stand gehouden school draagt bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor de godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.*

De door de Stichting in stand gehouden school is toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar onderwijs dat wordt verzorgd door de door de Stichting in stand gehouden school wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing.

- 3 Het doel van het onderwijs op de school is het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs gekoppeld aan het ontwikkelen van de "forma mentis", het ontwikkelen van een kritische en analytische attitude bij de leerlingen.*

Deze doelstellingen kristalliseren zich uit in de kernactiviteiten. PROOLEiden verzorgt regulier onderwijs aan kinderen van 4 t/m 12 jaar in de stad Leiden. Meer dan vijftig procent van de Leidse schoolbevolking in deze leeftijdsklasse bezocht het afgelopen jaar een school van PROOLEiden. Daarnaast heeft PROOLEiden een regionale functie door het aanbieden van speciaal onderwijs op SO De Brug (PI De Brug en locatie De Houtmarkt) en de Onderwijs Zorg Combinatie Orion. De scholen voor speciaal onderwijs van PROOLEiden bieden gespecialiseerd onderwijs aan kinderen met psychische of gedragsproblemen, langdurig zieken als gevolg van een psychisch probleem, zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

1.4 Samenstelling directie en bestuur

In 2015 werd de stichting geleid door de heer drs. M.A.J.A. de Pinth, directeur-bestuurder. Voor de bezoldiging van de directeur-bestuurder wordt verwezen naar de jaarrekening. Uit hoofde van zijn functie als directeur-bestuurder is de heer de Pinth ook bestuurslid van WSNS regio Leiden (tot medio 2015), het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden, het samenwerkingsverband Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek 28 - 12, de Ambulante Educatieve Dienst (AED), REC4 West (tot medio 2015) en de Stichting De Digitale Sleutel (DDS)¹. De heer de Pinth heeft een betaalde nevenfunctie als toezichthouder bij de Stichting Meerkring Openbaar Primair Onderwijs Amersfoort².

De directeur-bestuurder vormt het bevoegd gezag van de Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden. Hij is verantwoordelijk voor de instandhouding van de scholen voor primair en speciaal openbaar onderwijs in de stad. De directeur-bestuurder is ook verantwoordelijk voor het onderwijs in deze scholen volgens de uitgangspunten van het openbaar onderwijs. Daarnaast vormt hij het aanspreekpunt voor de externe contacten, zoals het ministerie, de lokale overheid en de inspectie.

De directeur-bestuurder wordt in zijn functie ondersteund door een bestuursbureau van beperkte omvang. Op het bestuursbureau werken per ultimo 2015 in totaal acht fte's. Het betrof medewerkers op de domeinen personeel, onderwijs, huisvesting, financiën en officemanagement. Zij waren belast met het vormgeven en uitvoeren van het bovenschools beleid en het ondersteunen van scholen in de uitvoering van hun taken. Een deel van de ondersteunende taken is uitbesteed aan derden,

¹ Van de vacatiegeldregeling van WSNS (€ 100,- per vergadering) maakt de directeur-bestuurder geen gebruik. Deze inkomsten worden overgemaakt naar PROOLEiden.

² De heer de Pinth ontving voor deze nevenfunctie in 2015 een vergoeding van € 1.652 bruto.

waaronder de verwerking van de administratie (personeels-, salaris- en de financiële administratie) welke is belegd bij het administratiekantoor Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) te Leiden. Het aantal medewerkers op het bestuursbureau lag onder het landelijk gemiddelde, waarbij verhoudingsgewijs rekening is gehouden met de grootte van de organisatie.

1.5 Organisatiestructuur en besturingsfilosofie

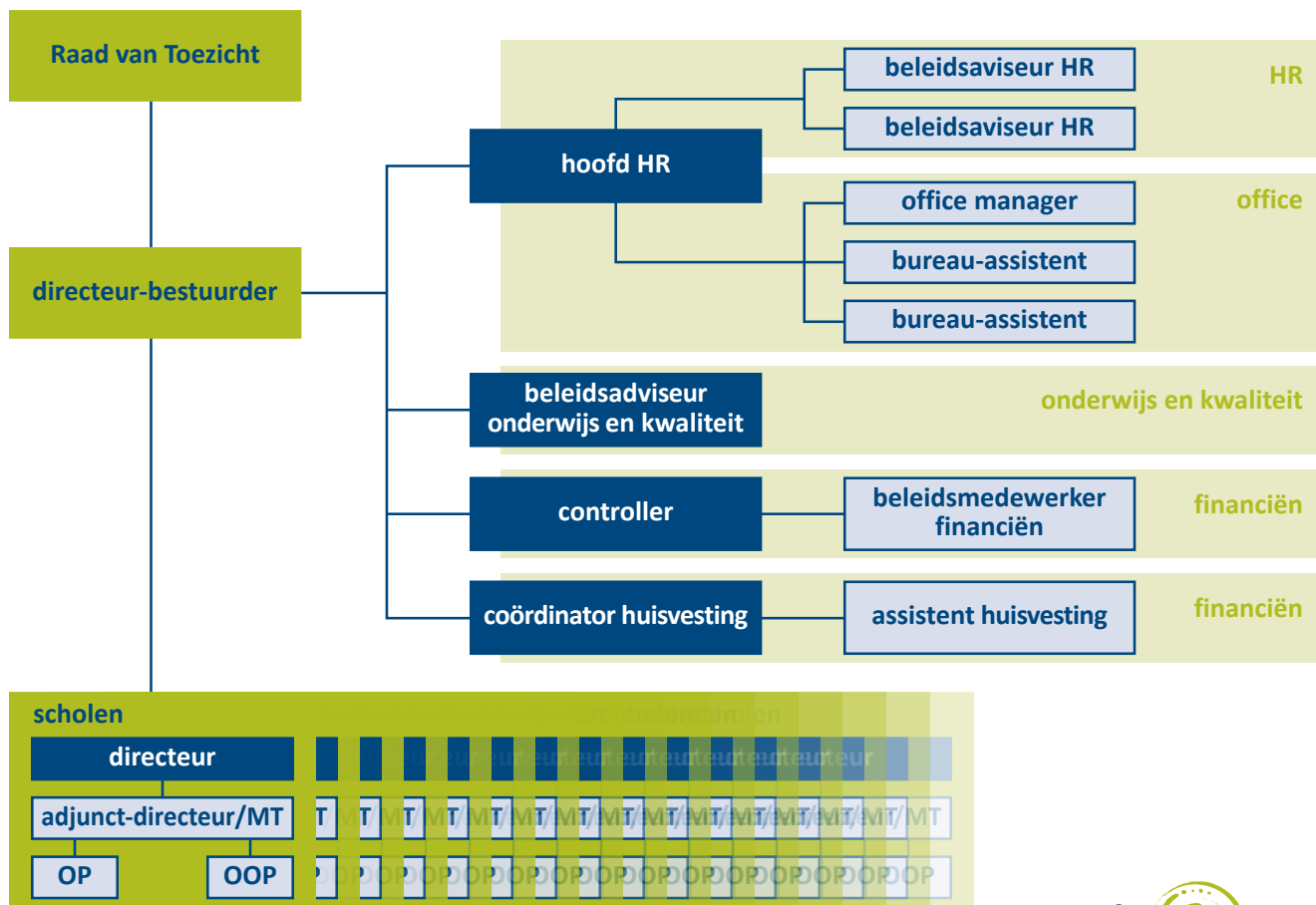
Met ingang van 1 augustus 2010 is de wet 'Goed Onderwijs, Goed Bestuur' van kracht. Daarop vooruitlopend heeft PROOLEiden al met ingang van de oprichting een scheiding aangebracht tussen bestuur en toezicht (Bestuur/Raad van Toezicht model), met daarnaast een versterking van de rol van de integrale schoolleider. De directeur-bestuurder van PROOLEiden stelt kaders en stuurt op hoofdlijnen de directeuren van de scholen aan. Binnen de gestelde kaders is de schooldirecteur integraal verantwoordelijk voor zijn of haar school en kan deze een beroep doen op het bestuursbureau voor ondersteuning op de verschillende beleidsterreinen. Deze uitgangspunten zijn in 2015 uitgewerkt in nieuwe functiebeschrijvingen en in een organogram (zoals hieronder opgenomen).

Het concernbelang is van grote betekenis. De openbare scholen maken deel uit van een groter geheel. Solidariteit tussen de scholen en onderlinge betrokkenheid zijn belangrijke kernwaarden. Voor de scholen is het geven van goed onderwijs de belangrijkste taak. Daarbij is samenwerking met partners in de wijk en de stad, die zich in de schil rondom het onderwijs bevinden, van essentieel belang.

Om de interne verbinding te borgen is de communicatie tussen de verschillende lagen in de organisatie cruciaal. Bestuurlijke afstemming tussen directeur-bestuurder en directeuren van de scholen vindt plaats tijdens het Bestuurlijk Overleg Directeuren (BOD). In 2015 vond het BOD zes maal plaats. Daarnaast is er al jarenlang een werkgroepenstructuur. In 2015 is deze voortgezet in klankbordgroepen. Zo zijn er onder meer klankbordgroepen op de domeinen Financiën, Personeel en Onderwijs & Innovatie. Daarmee is de inbreng van de scholen op het centrale beleid gegarandeerd.

In 2015 is uitvoering gegeven aan het plan voor herinrichting van het bestuursbureau. Het plan is erop gericht om de kwaliteit, professionaliteit, integraliteit en snelheid van handelen van het bestuursbureau te verhogen en de continuïteit te waarborgen. In de nieuwe inrichting stuurt de directeur-bestuurder rechtstreeks de scholen aan. Op het bestuursbureau zijn ondersteunende functies op het gebied van human resource, financiën en huisvesting heringericht en is er meer ruimte ontstaan voor beleidsvorming op het gebied van Onderwijs en Kwaliteit. De directeur-bestuurder vormt in deze structuur samen met de controller, het hoofd HR, de beleidsadviseur Onderwijs & Kwaliteit en de coördinator huisvesting het beleidsteam van PROOLEiden. Doel is te komen tot een krachtig en professioneel bestuursbureau dat optimale ondersteuning geeft aan het primair proces.

De organisatiestructuur van de stichting ziet er als volgt uit:

1.6 Scholen en identiteit

Tot PROOLeiden behoren per ultimo 2015 de volgende scholen:

SCHOOL	ADRES	DIRECTEUR	BRIN
Anne Frank (NOVA-afdeling)	Zuster Meijboomstraat 2, 2331 PD Leiden	John van Haasteren	22 KG
Montessorischool Apollo	Strausspad 3, 232 BG Leiden	Antoinette Poldervaart	15 IC
Bredeschool De Arcade	Octavialaan 61, 2314 BN Leiden	Anda Ciere	15 KV
De Dukdalf (Jenaplan onderwijs)	Regenboogpad 7, 2317 XK Leiden	Henk Frenken	15 UO
Lorentzschool	van Vollenhovekade 17, 2313 GG Leiden	Henk Lardeé	16 AU
Lucas van Leyden	Vliet 20, 2311 RE LeidenSt. Ursulasteeg 28, 2312 XA Leiden	Gert-Jan de Zwart	15 NJ
De Meerpaal	Broekplein 5, 2318 TJ Leiden	Henk Frenken	15 SH
Bredeschool Merenwijk	Valkenpad 1, 2317 AN Leiden	Linda van der Zaag tot 31/7 Ger van der Meer vanaf 1/8	15 PX
De Morskring	Damlaan 1, 2332 XG Leiden	Hans Neuteboom tot 31/7 Jan Diebels vanaf 1/8	14 MM
De Stevenshof	Ant. Kleynstraat 4, 2331 DV Leiden	Marjan Ooostergo	15 YY
Teldersschool	Telderskade 48, 2321 TE Leiden	Babette van Leeuwen	15 KV
De Viersprong	Bonaireplein 8, 2315 HG Leiden	Guillermo Holman	15 WV
Woutertje Pieterse	Houtlaan 60, 2334 CL Leiden	Peter Bosman	21 QE
De Brug (Pedologisch Instituut)	Wassenaarseweg 499, 2333 AL Leiden	Arjen van Genderen	19 OV
De Brug, Houtmarkt (Observatie Jonge Kind)	Houtmarkt 36, 2312 PZ Leiden	Ger van der Meer tot 31/7 Linda van der Zaag vanaf 1/8	19 OV
OZC Orion (Onderwijs Zorg Combinatie)	p.a. Cardea Campus, Simon Smitweg 7, 2353GA Leiderdorp	Rob van Haren a.i. tot 31/7 Jaap Ritsema vanaf 1/8	00 SI

In artikel 4 lid 2 van de statuten van de Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden is gesteld dat de scholen een openbare identiteit bezitten. Dit houdt in dat de scholen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen met aandacht voor de godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.

Scholen van PROOLeiden waren in 2015 toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar onderwijs dat werd verzorgd, is gegeven met eerbiediging van iedere godsdienst en levensbeschouwing.

1.7 Missie, visie en strategie

In 2015 is er een nieuw Strategisch Beleidsplan (SB) opgesteld voor de periode 2015-2019. Het strategisch beleid is er voor alle medewerkers van PROOLeiden, voor kinderen, ouders, andere stakeholders en toezichthouders. Het daagt ons uit tot beweging, het verbindt ons en het biedt binnen die verbinding ruimte voor diversiteit. Het geeft ons houvast in de dagelijkse praktijk.

Het SB geeft ook de kaders aan voor de beleidsplannen van de individuele scholen. Het geeft doelstellingen die voor elke school gelden en een aantal doelstellingen die als vorm van profilering worden aangeboden. Uitgangspunt is de specifieke situatie van de individuele school en de specifieke beleidsafspraken die zijn gemaakt.

Wat gebeurt er om ons heen?

Kijkend naar de context waarin we werken voelen we ons uitgedaagd tot ontwikkeling. Vernieuwen, vertrouwen en verbinden zijn de komende tijd drie belangrijke pijlers van maatschappelijke verandering. De kernopdracht voor onderwijs is te transformeren naar een postindustriële opzet. Hierbij staat de leerling en diens persoonsgerichte ontwikkeling centraal, in plaats van de klas en de onderwijsmethode. Dit vraagt om een sterkere individuele benadering, 'leren leren', inventiviteit, talenkennis en om het vermogen goed om te gaan met een veelheid van situaties. Hierbij past professionele ruimte en autonomie van leraren en schooldirecteuren.

Waar zijn we goed in?

Sterktes zijn onze positie en reputatie in Leiden en onze kwaliteit van onderwijs. Deze laten we o.a. zien in de resultaten uit Cito-scores, inspectiebeoordelingen, onze inzet op schoolverbetering en -ontwikkeling en de initiatieven tot vernieuwing. Voorbeelden zijn o.a. de gezamenlijke PROOLeiden Onderwijsdag, ons gedifferentieerde onderwijsaanbod, onze Finland-studiereizen, het opstarten van de projecten PROO Academie en Droomschool, het management development traject en het voeren van ambitiegesprekken. Onze sterktes gebruiken we om kansen te benutten.

Wat willen we beter doen?

Stilstaan is achteruitgang, dus we blijven ons ontwikkelen. Hierbij kiezen we voor focus. We zijn te weinig met elkaar in gesprek

over visie, ontwikkelingen en strategie. We leren te weinig van elkaar. We willen werken aan andere vormen van leren (i.p.v. alleen een focus op cognitief leren).

Emotionele, sociale, motorische en muzische ontwikkeling willen we veel bewuster inzetten. We gaan leerkrachten beter outillieren voor het omgaan met diversiteit in de klas. In plaats van meer controle en regels gaan we voor lerende organisatie en een professionele cultuur. De leerkracht in interactie met het kind staat hierbij centraal. De rest van de organisatie is dienstbaar aan deze interactie. Over deze ontwikkeling zijn we in continue dialoog met onze stakeholders.

Wat is onze bedoeling?

Het vertrekpunt voor al ons handelen is het lerende en ontwikkelende kind. Dit staat centraal in ons handelen, is onze drive en geeft ons energie. Kernwaarden zijn de centrale maatstaven met behulp waarvan we ons eigen gedrag en dat van anderen beoordelen. Het gaat om zaken die we collectief goed en juist vinden: vertrouwen, eigenaarschap, verbinding, talentontwikkeling en innovatie. We werken vanuit vijf leidende principes, deze concretiseren de bedoeling van waaruit we werken (zie figuur op pagina 15).

Iedere ouder wil aandacht voor zijn kind. Iedere leraar schenkt aandacht aan de eigenheid van ieder kind. We hebben aandacht voor elkaar, voor de maatschappij, onze samenwerkingspartners en voor onze eigen ontwikkeling. Aandacht staat ook voor openheid en een lerende houding, wij zijn professioneel en lerend. Kortom:

ONDERWIJS MET AANDACHT VOOR ELKAAR

dat is onze merkbeloofte.

Wat gaan we doen op PROOLEiden-niveau?

Onderwijs is hectisch, we doen ontzettend veel. De kunst is focus te houden en keuzes te maken die het verschil gaan maken de komende jaren. De focus bij PROOLEiden ligt de komende jaren op:

- Het verder ontwikkelen van een lerende organisatie met een professionele cultuur, door de organisatie van team-timedagen en andere professionele ontmoetingen, de inzet van management development voor schooldirecteuren, zelfreflectie, intervisie en visitaties.
- Leren van en met elkaar stimuleren en faciliteren door de start van de PROO Academie.
- Innoveren en leren door de realisatie van een Droomschool en de facilitering van innovaties op onze scholen.
- Kwaliteit, sturing en verantwoording opnieuw inrichten, in lijn met het strategisch beleid en consistent voor school- en PROOLEiden-niveau.
- Professionalisering van het bestuursbureau, dienstbaar aan het primair proces, met als resultaat integraal en strategisch onderwijs, kwaliteit, personeels-, financieel en huisvestingbeleid.

- Samenwerken met organisaties voor openbaar onderwijs én ketenpartners in stad en regio, aan versterking van een doorgaande leerlijn, aan gespecialiseerd onderwijs en aan efficiency.

Wat gaan we doen op scholen?

Het strategisch beleid biedt handvatten voor de ontwikkeling per school: de leidende principes zijn uitgewerkt in personele doelen, doelen voor de organisatie, voor kwaliteit en voor onderwijs. Daarnaast is de betekenis van de strategie uitgewerkt voor onze medewerkers, onze schooldirecteuren, bestuurder en voor kinderen. De schoolplannen die in 2015 voor de komende vier schooljaren geschreven zijn, zijn op bovenstaande focus getoetst.

We doen het samen!

We zijn, samen met elkaar, aan de slag.

We zijn in dialoog, nemen hiertoe initiatief, want staan open voor feedback.

Voel je van harte uitgenodigd. Doe mee!

De vlinder is uit zijn cocon, hij vliegt uit.

1.8 Beleidsuitvoering

De jaarlijkse beleidscyclus, is gericht op de voortdurende verbetering van de kwaliteit in alle lagen van de organisatie. Jaarlijks wordt in het schooljaarverslag het beleid en de uitvoering daarvan geëvalueerd. De specifieke resultaten die de school het komend jaar wil realiseren staan beschreven in het jaarplan, als onderdeel van het vierjarige schoolplan. In het schoolplan heeft de school de centrale doelstellingen uit het strategisch beleidsplan beschreven. Jaarverslag, jaarplan en de realisatie van het schoolplan worden met de directeur-bestuurder tijdens het ambitiegesprek besproken.

De beleidscyclus PROOLEiden ziet er schematisch als volgt uit:

1.9 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs

PROOLEiden is lid van de brancheorganisatie voor het primair onderwijs, de PO-raad. Zoals alle leden van de PO-raad, heeft de stichting de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs conform vastgesteld. In deze code zijn de basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders en managers in het primair onderwijs.

2 RAAD VAN TOEZICHT

2.1 Algemeen

De Raad van Toezicht (RvT) is in januari 2010, bij de verzelfstandiging van het Leids Primair Openbaar Onderwijs, als intern toezichthouder ingesteld. De gemeente Leiden is vanaf dat moment extern toezichthouder. De RvT volgt actief de principes van good governance en zet zich in om aan de ontwikkeling ervan een bijdrage te leveren. De RvT ziet voor zichzelf, gebaseerd op de good governance drie hoofdtaken: toezien, sparringpartner zijn voor de directeur-bestuurder en het uitvoeren van het werkgeverschap.

In 2015 heeft de toezichthoudende taak van de RvT zich gericht op het proces waarin het strategisch beleidsplan 2015-2019 is goedgekeurd en vertaald naar de schoolplannen en jaarplannen. De RvT heeft ook actief het proces gevolgd dat de directeur-bestuurder heeft ingezet voor de herinrichting en werkwijze van het bestuursbureau. De directeur-bestuurder heeft de RvT daarbij steeds geïnformeerd over het proces en de personele invulling van de beleidsterreinen en taakgebieden. Een en ander is, naar tevredenheid van de RvT, in nauw overleg met de schooldirecteuren gerealiseerd.

Met name de afstemming en samenwerking met de scholen had de belangstelling van de RvT. In 2015 is bovendien voor het eerst een duidelijke koppeling te zien tussen het voorgenomen beleid en de organisatorische en financiële vertaling hiervan. Dit jaar is er actief gewerkt aan de ontwikkeling van het dashboard waardoor de RvT in staat zal zijn beter te monitoren hoe de koppeling tussen beleid, organisatie en financiële middelen zich ontwikkelt. De RvT heeft in 2015 directe informatie gekregen over de ontwikkeling van passend onderwijs, waarbij met name de vormgeving van het onderwijs aan jonge risico kinderen in het gebouw aan De Houtmarkt lang onzeker is geweest. Over inhoudelijke ontwikkelingen, zoals de ontwikkeling naar opleidingscholen (samen met Hogeschool Leiden), het leren van elkaar in het kader van het project PROO Academie, het stimuleren van innovatie gericht op het ontwikkelen van een nieuw onderwijsconcept, project Droomschool (ondersteund door de gemeente Leiden), en het zoeken naar nieuwe verbindingen van het Leidse Speciaal Onderwijs en met de Openbaar Onderwijs partners in de regio is de RvT steeds goed en tijdig geïnformeerd.

2.2 Samenstelling

De samenstelling van de Raad van Toezicht in 2015 was als volgt:

NAAM	FUNCTIE	START	HERBENOEMBAAR	AFTREDEND
Mevr. drs. H.M. Harten	voorzitter	01-01-2010	31-12-2014	01-01-2017
Dhr. mr. drs. H.Y. Lie	lid	01-01-2010	31-12-2014	01-01-2016
Mevr. mr. drs. C.A. de Weerd	lid	01-08-2012	31-12-2014	01-01-2018
Dhr. J. Snik	lid	01-12-2014	31-12-2018	
Dhr. drs. C. van der Werf	lid	01-01-2015	31-12-2018	

De leden van de Raad van Toezicht bekleden in het dagelijks leven de volgende (neven)functies:

MEVR. DRS. H.M. HARTEN	
Hoofdfunctie:	Directeur Harten-Advies
Nevenfuncties:	• Voorzitter Raad van Toezicht MaDi, instelling voor Maatschappelijke Dienstverlening en schuldhulpverlening Amsterdam, tot juni 2015 • Voorzitter stichting Q4C, Quality voor Children, Nederland. Kwaliteitsstandaarden en ontwikkeling voor kinderen die niet thuis kunnen wonen • Voorzitter Raad van Toezicht STAU, stichting voor 20 basisscholen openbaar onderwijs Amsterdam • Lid Raad van Toezicht Yorneo, Jeugdzorg Drenthe • Lid Stichting Young Artfund Amsterdam

DE HEER MR. DRS. H.Y. LIE	
Hoofdfunctie:	Directeur Slow Medicine Instituut Nederland City Doctor Partner Instituut Maatschappelijke Innovatie
Nevenfuncties:	• Lid Raad van Toezicht PROOLEiden • Secretaris bestuur Stichting Leidse Stijl • Lid Participatiecommissie Vrienden van het Singelpark

MEVR. MR. DRS. C.A. DE WEERDT	
Hoofdfunctie:	Geelkerken Linskens advocaten NV te Leiden, partner/advocaat
Nevenfuncties:	• Lid raad van discipline Hofrechter Den Haag • Lid bestuur Stichting Orde van de St. Pieter • Voorzitter Raad van Toezicht Prodeba b.v. • Lid Raad van Toezicht PROOLEiden • Lid klachtencommissie Stichting Radius • Lid klachtencommissie Stichting De Haardstee • Secretaris van de Stichting Vrienden van de Stichting Radius Leiden 'Het Cornelis Penseelfonds'.

DE HEER DRS. C. VAN DER WERF	
Hoofdfunctie:	Directeur Algemene Rekenkamer
Nevenfuncties:	• Lid Raad van Toezicht PROOLEiden

DE HEER J.W. SNIK	
Hoofdfunctie:	-
Nevenfuncties:	• Voorzitter Raad van Commissarissen wooncorporatie Woondiensten Aarwoude • Lid Raad van Toezicht PROOLEiden

2.3 Overzicht vergaderingen

De Raad van Toezicht kwam in 2015 zeven maal bijeen. De belangrijkste onderwerpen van gesprek waren:

DATUM	BELANGRIJKSTE BESPROKEN ONDERWERPEN
15-01-2015	• Begroting 2015 • Treasurybeleid • Herinrichting bestuursbureau • Bestuurlijke samenwerking m.b.t. Jonge Risico Kind (JRK)
30-01-2015	Werkconferentie over: • Nieuw strategisch beleidsplan • 'De Raad van Toezicht in zijn functioneren'
03-03-2015	• Strategisch Beleidsplan • Organisatie Raad van Toezicht • Plan van aanpak bedrijfsvoering • JRK-voorziening
22-05-2015 (vervolg op 27-05-2015)	• Rapport OCW over financiële buffer • Bestuursformatieplan • Strategisch Beleidsplan • Samenwerking openbaar onderwijs in de regio • Organisatie Raad van Toezicht • Plan van aanpak bedrijfsvoering
15-06-2015	• Bestuursverslag 2014 incl. accountantsverslag • Treasurystatuut • Financiële kwartaalrapportage • Declaratieprotocol bestuurder • Organisatie Raad van Toezicht
06-10-2015	• Kaderdocument begroting 2016 • Organisatie Raad van Toezicht • Passend onderwijs
30-11-2015	• Vervangingspool • Samenwerking openbaar onderwijs Leiderdorp en Leiden • Huisvesting • Ontwikkelingen JRK Houtmarkt • Organisatie Raad van Toezicht

2.4 Activiteiten Raad van Toezicht

Hieronder wordt aangegeven welke besluiten de Raad van Toezicht heeft genomen en welke thema's (in hoofdlijnen) door de Raad van Toezicht en/of commissies zijn behandeld.

De Raad van Toezicht heeft zich in de jaarlijkse reflectiebijeenkomst positief uitgesproken over het eindproduct Strategisch Beleidsplan 'Onderwijs met aandacht voor elkaar 2015-2019'. In deze bijeenkomst zijn ook de gemaakte afspraken voor 2015, over verdeling van de aandachtsgebieden en een evaluatie van de klankbordfunctie, aan de orde geweest. Daarnaast is de jaaragenda met inhoudelijke onderwerpen en zijn de schoolbezoeken en het overleg met stakeholders geëvalueerd. In 2016 wordt de keuze van schoolbezoeken gemaakt, voorafgaand aan een Raad van Toezicht-vergadering, gericht op het meer zicht krijgen op de verschillende onderwijsconcepten binnen de PROOLEiden-scholen. In 2015 heeft de commissie reglementen, in het kader van good governance, een start gemaakt met het vereenvoudigen van het toezichtsplan van de RvT. De verwachting is dat in de eerste helft van 2016 een aangepast plan goedgekeurd zal worden.

De RvT heeft de procedure voor het aantrekken van een tweetal nieuwe raadsleden samen met de GMR uitgevoerd. GMR en RvT zijn zeer tevreden over deze gezamenlijke werkwijze. De RvT is zeer positief over de voortvarende aanpak van PROOLEiden om onderwijs aan vluchtelingkinderen te realiseren. Ook de manier waarop de directeur-bestuurder de RvT tijdig heeft geïnformeerd over de mogelijke stopzetting van de samenwerking Observatievoorziening Jonge Risico Kind De Houtmarkt van PROOLEiden/PI De Brug en SBO De Vlieger wordt gewaardeerd, omdat de consequenties voor kinderen, ouders en personeel hierbij steeds tijdig aandacht kregen.

In het jaarlijks overleg met de wethouder van onderwijs van de gemeente Leiden blijkt dat de inzet van PROOLEiden om in te zetten op regionale samenwerking ook aansluit bij het gemeentelijk regionaal beleid en dat de inzet van PROOLEiden om een nieuw onderwijsconcept te ontwikkelen, onder de noemer 'Droomschool' ook past bij de wens van de gemeente Leiden om meer diversiteit in onderwijsconcepten te kunnen bieden. Het verheugt de RvT te constateren dat PROOLEiden hierdoor aansluit bij behoeften en ontwikkelingen in stad en regio. In november heeft de RvT een verhelderende presentatie gehad over de ontwikkelingen passend onderwijs en de positie van PROOLEiden hierbinnen door de directeur van het samenwerkingsverband.

De RvT staat positief tegenover de regionale samenwerking op het gebied van de vervanging van leerkrachten c.q. personeelsbeleid. Hoewel de RvT de aanleiding van deze samenwerking, de (on)mogelijkheden van de Werk Wet en Zekerheid liever anders had gezien. De ontwikkeling van samenwerking op bedrijfsmatige gronden (Huis van het Onderwijs) en op inhouderlijke gronden (mogelijke samenwerking met OBSG Leiderdorp) worden door de RvT onderschreven.

Genomen besluiten in 2015

- Goedkeuring begroting 2015
- Beëindigen treasurycommissie
- Benoeming accountant
- Goedkeuring Strategisch Beleidsplan 2015-2019
- Goedkeuring bestuursformatieplan
- Goedkeuring bestuursverslag 2014
- Goedkeuring samenwerkingsovereenkomst vervangingspool
- Goedkeuring initiatief Huis van het Onderwijs (huisvesting)

Thema's van de Raad van Toezicht

- Strategische interne en externe ontwikkelingen
- Onderwijsontwikkeling en Passend Onderwijs
- Financiën managementrapportages en risicomanagement
- Ontwikkeling bestuursbureau
- Corporate governance
- Ontwikkeling uitvoering Strategisch Beleidsplan
- Strategie, verdiepingsdag RvT/ Evaluatie functioneren van de RvT

Commissies / aandachtsgebieden

- Financiën
- Renummeratie
- Statuten en reglementen
- Zelfevaluatie

2.5 Governance

De RvT voert haar taken uit op basis van de Wet Goed Onderwijs, Goed Bestuur en de Code Goed Bestuur PO. De RvT ziet erop toe dat de Governance-code en de ontwikkelingen hiervan steeds gehanteerd worden.

De toezichthoudende taak van de RvT wordt uitgevoerd op basis van de door de directeur-bestuurder opgestelde managementrapportages, informatie over belangrijke ontwikkelingen waar PROOLEiden mee geconfronteerd wordt of veranderingsvoorstellen die PROOLEiden in gang wil zetten.

3 GEMEENSCHAPPELIJKE MEDEZEGGENSCHAPSRAAD

3.1 Achtergrond

GMR staat voor Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. De GMR is een wettelijk verplicht, onafhankelijk orgaan, dat medezeggenschap op bovenschools niveau namens alle ouders en personeelsleden verbindt aan PROOLEiden. De GMR is betrokken bij de besluitvorming over het beleid en het functioneren van PROOLEiden in zijn geheel. Zij doet dit door vragen te stellen aan de directeur-bestuurder, gevraagd en ongevraagd advies te geven en dient bij bepaalde beleidsstukken wel of geen instemming te verlenen. Het gaat dan bijvoorbeeld over de begroting, het bestuursformatieplan, het integraal personeelsbeleid of strategische vraagstukken. De GMR behandelt alleen onderwerpen die voor scholen van gemeenschappelijk (schooloverstijgend) belang zijn.

In het jaarverslag van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van PROOLEiden wordt kort verslag gedaan van de werkzaamheden van de GMR in het kalenderjaar 2015. Ook wordt vooruitgekeken naar de voornemens voor het nieuwe jaar. Het verslag is gericht aan alle belanghebbenden bij goede medezeggenschap: GMR, medezeggenschapsraden van de scholen, de directeur-bestuurder en Raad van Toezicht. Het verslag zal ook publiek gemaakt worden via een link op de website, zodat ouders en andere betrokkenen er kennis van kunnen nemen.

3.2 Samenstelling GMR

De GMR bestaat uit 16 leden en is een zelfstandig orgaan. Elke school vaardigt één lid af naar de GMR, meestal een lid van de MR. In de tabel vindt u de leden op het moment van het schrijven (december 2015) van dit jaarverslag en namens welke geleding ze deelnemen (O = ouder en P = personeel). Mevrouw Mooijekind is aangesteld als ambtelijk secretaris en de spil in voorbereiding, organisatie en verslaglegging van de GMR.

De GMR heeft in het afgelopen kalenderjaar enkele wisselingen gehad. In 2015 namen we afscheid van de heer Krikke, mevrouw Brouwer, de heer Waterreus en de heer Blok. Nieuwe leden zijn mevrouw Koppers en de heer Dragt.

De heer Mark Poort is voorzitter van de GMR. Het vicevoorzitterschap wordt sinds dit jaar ingevuld door mevrouw Natasja Schreuder.

3.3 Activiteiten GMR

In het kalenderjaar 2015 heeft de GMR acht maal vergaderd. Er is ook dit jaar weer gewerkt met commissies om onderwerpen op de agenda van de GMR goed voor te bereiden. Vanuit de wettelijke taak was er overleg en afstemming met het bestuur over de vakantieregeling, normjaartaak, de regionale vervangingspool, de herinrichting van het bestuursbureau, passend onderwijs regio Leiden, het bestuursformatieplan, mobiliteitsbeleid, de implementatie van de CAO PO, de meerjarenbegroting en de begroting. Naast zijn wettelijke taak wisselde de GMR zoals altijd ervaringen uit en deelde informatie over bijvoorbeeld de functiemix. Ook is gesproken over actuele onderwerpen als de vluchtelingenproblematiek en de pietendiscussie.

De GMR heeft in 2015 ingezet op het verder ontwikkelen van de medezeggenschap vanuit de personeelsgeleding. Dit heeft geresulteerd in een proactieve rol van de personeelsbeleidsc commissie bij de implementatie van de CAO PO, het opstellen van het taakbeleid en het mobiliteitsbeleid van PROOLEiden en een constructieve samenwerking met de directeur-bestuurder en het bestuursbureau. Ook heeft de GMR een brede bijeenkomst georganiseerd voor alle medewerkers van PROOLEiden over de CAO PO primair onderwijs.

SCHOOL	OUDER/PERSONEEL	NAAM
Anne Frank (NOVA-afdeling)	O	Robert Toret
Montessorischool Apollo	O	Juliette Oosterbaan
Bredeschool De Arcade	P (vice-voorzitter)	Natasja Schreuder
PI de Brug	P	Kirsten Seugling
Jenaplanschool de Dukdalf	O	Tanja Guiaux
JRK Afdeling Houtmarkt	Zie PI de Brug	
Lorentzschool	O (voorzitter)	Mark Poort
Lucas van Leyden	O	Alphons Dragt
De Meerpaal	P	Petra Brouwer
Bredeschool Merenwijk	P	Monique Welling
De Morskring	P	Linda van der Meer
OZC Orion	Contactpersoon	Rob van Haren
De Stevenshof	P	Katja Koppers
Telders	P	Santje Couprie
De Viersprong	Contactpersoon	Guillermo Holman
Woutertje Pieterse	O	Marcel Terlouw
-	Secretaris	Marthe Mooijekind

Binnen de GMR bestaat ook de behoefte een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen rondom het passend onderwijs binnen PROOLEiden. De commissie passend onderwijs werkt aan een enquête om binnen PROOLEiden de implementatie van passend onderwijs te kunnen monitoren. De enquête wordt in 2016 uitgezet.

De GMR heeft in 2015 opnieuw om tafel gezeten met de leden van de Raad van Toezicht. Een prettig en constructief gesprek waarin afspraken zijn gemaakt over de manier waarop de Raad van Toezicht en de GMR kunnen samenwerken en elkaar versterken.

3.4 Vooruitblik 2016

In 2016 worden nieuwe stappen gezet in het ontwikkelen van de medezeggenschap binnen de GMR en PROOLEiden. Aandachtspunten voor de GMR zijn daarbij de verdere implementatie van de CAO PO, het passend onderwijs en de huisvesting van de scholen. Verder wil de GMR 2016 gebruiken om overleg binnen PROOLEiden verder uit te bouwen. Bijvoorbeeld door naast overleg met de Raad van Toezicht, ook om tafel te gaan met MR'en en directeuren. Tenslotte zal de GMR haar eigen functioneren opnieuw evalueren met de doelstelling de GMR-structuur te moderniseren.

4 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN IN 2015

4.1 Ontwikkeling strategisch beleid

Op 18 maart 2015 stond tijdens de PROOLEiden Onderwijsdag de presentatie van het nieuwe Strategisch Beleidsplan 'Onderwijs met aandacht voor elkaar' centraal. Na een zorgvuldig proces van strategische beleidsvorming, waarbij alle geledingen binnen PROOLEiden betrokken waren, werd het strategisch beleid met de hele organisatie gedeeld. 'Onderwijs met aandacht voor elkaar' is vooral een koersplan dat alle medewerkers van PROOLEiden, ouders, medezeggenschapsraad en toezichthouders richting geeft voor het onderwijs aan onze kinderen. Het strategisch beleid moet leiden tot beweging, verbinden in onze diversiteit en houvast bieden in de dagelijkse werkwijze.

Het vertrekpunt voor al ons handelen is het lerende en ontwikkelende kind. Het staat centraal in ons handelen en in het hart van onderstaand figuur. Dit is onze drive en geeft ons energie. Kernwaarden zijn de centrale maatstaven met behulp waarvan we ons eigen gedrag en dat van anderen beoordelen. Het gaat om zaken die we collectief goed en juist vinden: vertrouwen, eigenaarschap, verbinding, talentontwikkeling en innovatie. Leidende principes concretiseren de bedoeling van waaruit we werken. Welke principes geven de visie van PROOLEiden op het bereiken van de bedoeling weer? Deze beantwoorden de 'wat', 'waartoe' en 'waarom'-vraag. In onderstaande figuur is dit samengevat.

PROO Academie: verbinding en ontwikkeling voor en door medewerkers

De PROO Academie is ontstaan vanuit het Strategisch Beleid 2015-2019, vanuit feedback van de medewerkers en vanuit de Finlandreizigers. Er was behoefte aan een plek om te leren met en van elkaar, een plek om informatie uit te wisselen, een plek om elkaar te ontmoeten. Tijdens de Onderwijsdag in maart 2015 is de start van de PROO Academie bekend gemaakt. Nathalie van der Arend: "Het is heel bijzonder dat een organisatie een eigen academie opricht. Het is niet gebleven bij mooie woorden in een beleidsplan, maar werkelijk omgezet in daden."

Daarna is veel gebeurd: Nathalie van der Arend is als projectleider aangesteld, het projectplan is gemaakt, een logo is ontwikkeld, er zijn ambassadeurs namens de scholen geworven, de Facebook-pagina is de lucht in gegaan en er is een inventarisatie van vraag en aanbod gemaakt. Ook hebben de eerste ontmoetingen plaatsgevonden in de vorm van ambassadeursbijeenkomsten en onderwijscafés.

Een van de ambassadeurs is Nienke Jochems, namens Bredeschool De Arcade: "Als ambassadeur van de PROO Academie vind ik het heel mooi om mee te kunnen werken aan verbinding en ontwikkeling voor en door de medewerkers van PROOLEiden. Het is een

leuke uitdaging om samen met de andere ambassadeurs de PROO Academie verder vorm te geven en met je eigen team te kijken naar expertise, passie in het onderwijs en ontwikkelingsbehoeften. Er is dit jaar al heel wat tot stand gekomen. Ik kijk uit naar de ontwikkeling de komende jaren waarin we verder gaan werken aan het delen van kennis en informatie en waar we elkaar regelmatig kunnen ontmoeten. Zo staat voor 2016 veel op de agenda en zullen de eerste workshops en trainingen gegeven worden."

Nathalie, tot slot: "De PROO Academie onderstreept het belang van (blijven) leren en het door ontwikkelen van medewerkers. De academie geeft ook uiting aan de aandacht die er vanuit PROOLEiden is voor de ontwikkeling van de medewerkers en geeft erkenning van en waardering voor de knowhow van collega's. Ik ben oprecht heel trots dat ik bij een organisatie als PROOLEiden mag werken!"

Wat hebben we in 2015 op PROOLEiden-niveau gedaan?

De kunst is focus te houden en keuzes te maken die het verschil maken. De focus bij PROOLEiden heeft het afgelopen jaar gelegen op:

- Het verder ontwikkelen van een lerende organisatie met een professionele cultuur door de organisatie van Teamtime-dagen en andere professionele ontmoetingen, de inzet van intervisiegroepen en een management development traject voor de schoolleiding;
- Het stimuleren van de Lerende organisatie met de benoeming van een projectleider PROO Academie, met als doel om in schooljaar 2015 - 2016 startactiviteiten te faciliteren en de academie op te zetten;
- Innoveren en leren door opstarten van het project Droom-school, benoemen van een projectleider, schrijven van een projectplan en innovaties binnen PROOLEiden te herkennen, erkennen en te verbinden;
- Kwaliteit, sturing en verantwoording opnieuw inrichten, in lijn met het strategisch beleid en consistent voor school- en PROOLEiden-niveau. Met de komst van een beleidsmedewerker Onderwijs & Kwaliteit wordt dit proces opgestart. Najaar 2015 werden met alle schooldirecteuren ambitiegesprekken gevoerd over hun (school)plannen die de komende jaren uitgevoerd zullen gaan worden;
- Professionalisering van het bestuursbureau, dienstbaar aan het primair proces, met als resultaat het ontwikkelen van integraal en strategisch onderwijs-, kwaliteits-, personeels-, financieel en huisvestingbeleid. In 2015 is het project 'Herinrichting Bestuursbureau' uitgevoerd en zijn op alle beleidsterreinen nieuwe medewerkers gestart;

- Samenwerken met onze ketenpartners in stad en regio, het versterken van een doorgaande leerlijn, gespecialiseerd onderwijs en efficiency. Dit krijgt onder meer vorm in het Samenwerkingsproject Openbaar Primair en Voortgezet Onderwijs Leiden (i.s.m. Scholengroep Leonardo da Vinci en Stedelijk Gymnasium Leiden), versterken samenwerking binnen Speciaal Onderwijs Leiden met Stichting Speciaal Onderwijs Leiden (SSOL) en Leo Kanner Onderwijsgroep (LKO), de samenwerking met OBSG Leiderdorp op het gebied van ICT, beheer en administratie en het initiatief 'Huis van het Onderwijs' om met diverse stedelijke onderwijspartners gezamenlijke huisvesting voor de bestuursbureaus te vinden.

Wat hebben de scholen in 2015 gedaan?

Het strategisch beleid biedt handvatten voor de ontwikkeling per school: de leidende principes zijn uitgewerkt in personele doelen, doelen voor de organisatie, voor kwaliteit en voor onderwijs. Daarnaast is de betekenis van de strategie uitgewerkt voor onze medewerkers, onze schooldirecteuren, bestuurder en voor kinderen. In 2015 hebben de scholen een schoolplan ontwikkeld, de plannen zijn getoetst op bovenstaande focus en in de eerste helft van schooljaar 2015 - 2016 zijn met alle scholen ambitiegesprekken gevoerd. Tijdens de ambitiegesprekken voert het bestuur van PROOLEiden de dialoog met kinderen, ouders, leraren, medewerkers en schoolleiding over de ambities van de school en de wijze waarop men deze ambities denkt te gaan realiseren. De ambitiegesprekken zijn de eerste stap in het, samen met elkaar, in dialoog aan de slag te gaan.

4.2 Passend Onderwijs en samenwerkingsverbanden

Na de laatste voorbereidingen in schooljaar 2014 -2015 is Passend Onderwijs in augustus 2015 van start gegaan. Passend onderwijs streeft zoveel mogelijk kwalitatief goed regulier onderwijs gericht op maat voor ieder kind na. De ondersteuning wordt naar het kind gebracht, in plaats van het kind naar de ondersteuning. Bij al onze beslissingen staat de onderwijs-behoefte van het kind voorop. Elk kind mag er zijn en hoort er bij, het liefst in de eigen sociale omgeving.

Binnen het kader van Passend Onderwijs gaan we uit van de mogelijkheden en talenten van kinderen, niet van beperkingen. Besturen en scholen hebben daarbij zorgplicht, dat wil zeggen dat de school waar de ouders zich melden, het kind pas los laat als het kind op een passende onderwijsplek is aangekomen. In het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden staat hoe we dit willen realiseren.

Het samenwerkingsverband streeft er naar om passend onderwijs voor ieder kind te realiseren, waar mogelijk en wenselijk binnen de wijk of gemeente. Regulier waar het kan, gespecialiseerd waar nodig. De school is in staat (vroegtijdig) de onderwijsbehoefte te bepalen en wordt in staat gesteld om met maximale expertise het arrangeren op schoolniveau mogelijk te maken. Scholen worden hiertoe gefaciliteerd met expertise en/of met (financiële) middelen om hun eigen kracht te benutten of te versterken. In het kader van het samenwerkingsverband hebben we afgesproken op de reguliere scholen basisondersteuning op een hoog niveau aan te bieden. Dat houdt in dat:

- Ouders vroegtijdig worden betrokken. Zij denken en praten mee over de wijze waarop ondersteuning wordt gerealiseerd. Deze betrokkenheid (ouders als educatieve partner) is structureel en versterkt daarmee de kwaliteit van het arrangement voor het kind.
- Scholen werken nauw samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de jeugdhulpverlening vanuit de gemeenten en stemmen zo af wat nodig is in en voor het gezin.
- Voortzetting van het beleid m.b.t. een laag verwijzingspercentages (minder dan 2%) naar speciaal (basis)onderwijs. De ambitie om binnen het regulier onderwijs basisondersteuning van hoog niveau te bieden betekent dat het speciaal (basis)onderwijs zich doorontwikkelt naar hoogwaardig gespecialiseerd (basis)onderwijs dat gegarandeerd toegankelijk is voor kinderen die hierbij gebaat zijn.

Iedere PROOLEiden-school heeft een eigen ondersteuningsprofiel ontwikkeld, gebaseerd op de kaders uit het ondersteuningsplan. Het beleid is erop gericht om alle kinderen adequate ondersteuning en begeleiding te bieden via het eigen ondersteuningsaanbod op de school (handelingsgericht werken) en daarmee de verwijzing naar het S(B)O te beperken. De implementatie van Passend Onderwijs / Handelingsgericht Werken wordt aangestuurd vanuit het kernteam SWV PPO Leiden.

In 2014 heeft een (eerste) gezamenlijke bijeenkomst binnen PROOLEiden van schoolleiding en IB'ers plaatsgevonden. Deze bijeenkomst zal vanaf schooljaar 2015 - 2016 jaarlijks plaatsvinden.

Henk Lardee: "Elkaar beter leren kennen, daar gaat het om"

Een van de trajecten die in 2015 is ontstaan vanuit het Strategisch Beleidsplan 2015-2019, is het management development traject: een ontwikkeltraject voor directeuren en adjuncten. Niet de individuele ontwikkeling staat centraal, maar de gezamenlijke ontwikkeling. "Elkaar beter, écht, leren kennen", daar gaat het om", vertelt Henk Lardee, directeur Lorentzschool.

"Het belangrijkste van het management development traject vind ik het tijd nemen om elkaar echt te ontmoeten en de diepte in te gaan. Dat ontbreekt in de waan van de dag waarin we vaak zitten. Geen vluchtige ontmoetingen, maar stilstaan bij elkaar. Ik heb als persoon hele verrassende en mooie gesprekken gevoerd met collega-directeuren. Ik heb ze echt op andere wijze leren kennen. Een mooiere uiting van de kernwaarden verbinden en vertrouwen is er bijna niet".

Het management development traject heeft tot nu concreet in een aantal teamtimedagen geresulteerd, waarbij veel zaken zijn besproken, gedeeld en aangezwengeld. Ook zijn intervisiegroepen samengesteld, waarbij verschillende mensen van de PROOLEiden-scholen bij elkaar zitten. Voor 2016 staan ook weer veel ontmoetingen en verdiepingen op het programma.

De plaatsbepaling van de twee scholen (drie locaties) voor speciaal onderwijs (OZC Orion en PI De Brug/JRK Houtmarkt) is onverminderd verankerd binnen de organisatie. Binnen PROOLEiden blijven we waarde hechten aan het aanbieden van zowel regulier als speciaal onderwijs. Het biedt de mogelijkheid om een breed georiënteerde lerende organisatie te blijven en van elkaars expertise te leren. Het samenwerkingsverband vraagt van ons de komende jaren een dubbele taak: het bieden van een gespecialiseerde onderwijssetting voor leerlingen waarvoor passend onderwijs in een reguliere school niet haalbaar is, en het bundelen van expertise om het regulier onderwijs te ondersteunen bij het ontwikkelen en uitvoeren van arrangementen.

In 2015 is het samenwerkingsverband met een project gestart met als doel te bepalen op welke wijze de (extra) zorg voor jonge kinderen beter verankerd kan worden. Een van de onderdelen van het project betrof een heroriëntatie op de observatievoorziening JRK De Houtmarkt.

Het speciaal onderwijs van PROOLEiden heeft een groter voedingsgebied dan het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden. Daarom is PROOLEiden aangesloten bij het Samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek en heeft het zich als lid aangemeld bij het samenwerkingsverband Rijnstreek.

PROOLEiden zoekt de actieve samenwerking met de Leidse schoolbesturen voor Speciaal (Basis)onderwijs. De wens om op een efficiëntere en effectieve wijze de kennis en expertise te bundelen, aan te bieden en stakeholders te informeren over de gezamenlijke ambities, zoals vastgelegd in de notitie 'Van Speciaal Onderwijs naar Gespecialiseerd Onderwijs' uit 2014 blijft daarbij leidend. Het proces om de samenwerking met Stichting Speciaal Onderwijs regio Leiden (SSOL) en Leo Kanner Onderwijsgroep (LKO) te versterken is in 2015 gecontinueerd door een bestuurlijk traject 'Verdere vormgeving van samenwerking' te starten en er naar te streven het overleg van besturen en schooldirecteuren Speciaal (Basis)onderwijs Leiden (inhoudelijk en organisatorisch) te versterken.

4.3 Samenwerking met andere partijen

De contacten tussen PROOLEiden en de schoolbesturen voor Openbaar Voortgezet Onderwijs in de stad, het Stedelijk Gymnasium Leiden en Scholengroep Leonardo da Vinci, zijn in 2015 bestendig. September 2015 heeft de schoolleiding van de verschillende organisaties voor Openbaar Onderwijs een gezamenlijke reis gemaakt die heeft uitgemond in het project 'Professionele Leergemeenschappen PO / VO'. Daarnaast ontmoeten de bestuurders van de organisaties elkaar enkele keren per jaar en ontmoet bestuur en schoolmanagement vier keer per jaar in het kader van de Openbaar Onderwijs Sociëteit (OOS) die in 2015 ook op scholen heeft plaatsgevonden.

In het kader van het overleg tussen gemeenten en onderwijsinstellingen voor Primair - en Voortgezet Onderwijs in de stad hebben de bestuurders van PROOLEiden en SCOL (Stichting

Confessioneel Onderwijs Leiden) namens hun achterban (PO/SO en VO) zitting in een agendacommissie, om samen met de gemeente een meer beleidsrijke agenda t.b.v. het gezamenlijke overleg op te zetten.

In samenwerking met Cardea Jeugdzorg biedt PROOLEiden te Leiderdorp een geïntegreerde combinatie van onderwijs en jeugdhulp aan in de Onderwijs Zorg Combinatie Orion.

In 2015 heeft de directeur-bestuurder van PROOLEiden met alle bestuurders van organisaties voor openbaar onderwijs in de regio Leiden gesprekken over samenwerking gevoerd. Het afgelopen jaar is op het domein van bedrijfsvoering tussen OBSG Leiderdorp en PROOLEiden concrete samenwerking ontstaan.

4.4 Bijzondere activiteiten in 2015

Onderwijs aan vluchtelingen

In 2015 is ons land geconfronteerd met een forse toename van het aantal vluchtelingen. Najaar 2015 is in Leiden een Pre POL (Pre Proces Opvang Locatie) voorziening aan de Wassenaarseweg gestart. Vanuit gemeente en gemeentepolitiek kwam het verzoek aan de Leidse schoolbesturen om snel een onderwijsvoorziening voor de schoolgaande kinderen in deze voorziening te realiseren. November 2015 heeft PROOLEiden deze maatschappelijke opdracht op zich genomen en binnen enkele weken in het gebouw aan De Houtmarkt de tijdelijke onderwijsvoorziening De Houtduif gerealiseerd. Hier wordt vanaf 14 december 2015 aan ongeveer 35 vluchtelingkinderen Nederlands onderwijs verzorgd.

Leidse Aanpak; uitdagend onderwijs in Leiden voor cognitief en technisch (hoog)begaafde kinderen

Leiden profileert zich als kennisstad. Het vormgeven aan uitdagend onderwijs in Leiden voor cognitief en technisch (hoog)begaafde kinderen in de leeftijd van 2 tot 24 jaar begint langzaam vorm te krijgen. PROOLEiden, SCOL en de gemeente Leiden hebben in 2014 initiatief genomen om een gezamenlijk stedelijk project op dit gebied te ontwikkelen. Met de diverse partners van Voorschoolse Educatie, Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderwijs is een intentieverklaring getekend om tot een gezamenlijke aanpak te komen om:

- a De signalering van cognitief en technische begaafdheid te optimaliseren;
- b Onderbenutting van talent te voorkomen, c.q. onderprestatie tegen te gaan;
- c Afstemming tussen de partners in de keten 2 - 24 te optimaliseren;
- d Kennis en bewustzijn van het onderwerp bij de partners in de keten te optimaliseren binnen de Leidse Academie voor Talentontwikkeling.

In 2015 zijn twee moderatoren gestart die een projectplan hebben ontwikkeld. De verdere uitrol van 'De Leidse Aanpak' zal plaatsvinden vanuit de Samenwerkingsverbanden PO en VO Leiden, de directeur-bestuurder van PROOLEiden participeert in de stuurgroep.

Internationalisering

PROOLeiden heeft in 2015 geparticipeerd in de stedelijke verkenning om in Leiden het primair onderwijs verder te internationaliseren en (mogelijk) een IGBO-voorziening (Internationaal Georiënteerd Basisonderwijs) te realiseren.

Samen Opleiden 2.0

De samenwerking tussen de Pabo Hogeschool Leiden, Lucas Onderwijs, Meerprimair, Sopoh, Sopora en PROOLeiden in het kader van de Regeling versterking lerarenopleidingen

en scholen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft zich opnieuw versterkt. Door de intensievere samenwerking, ontstaat langzaam meer inhoudelijke verbinding (begeleiding van beginnende leraren, stagebegeleiding en uitwisseling en een verbetering van de aansluiting tussen de lerarenopleiding en de behoeften van scholen) op het gebied van stage- en personeelsbeleid. Het overleg van de PROOLeiden-opleidingsscholen (o.l.v. de schoolopleider/projectleider) heeft in 2015 steeds meer vorm en inhoud gekregen.

Samen Opleiden 2.0: samenwerking tussen verschillende lagen is grote winst

Samen Opleiden 2.0, een overkoepelend initiatief waarbij Pabo, Hogeschool Leiden en vijf schoolbesturen uit de regio samenwerken. "Het is best een eer dat PROOLeiden als enige schoolbestuur uit Leiden participeert in dit project", zegt Ingrid van Zoest trots. Ingrid werkt op het bestuursbureau van PROOLeiden als schoolopleider en deelprojectleider Samen opleiden 2.0. Samen met Saskia Rijsbergen, adjunct-directeur van De Morskring, is ze nauw betrokken bij Samen Opleiden 2.0, een project met als doel versterking van de samenwerking tussen Pabo (de opleiding) en het werkveld (de praktijk op de scholen). Samen Opleiden 2.0 stuurt op verdere verdieping, verbreding en kwaliteitsverbetering van de samenwerking, door het delen van kennis, delen van ervaring en delen van personeel.

Saskia: "Het mooie aan het project is dat je samenwerkt om de professionals van de toekomst nog beter voor te bereiden op wat ze straks in de praktijk nodig hebben. Niet alleen studenten worden opgeleid, maar ook de professionals van de basisscholen, bijvoorbeeld door middel van een mentortraining. Ook de praktijkervaring komt terug bij de opleiding, zoals een leerkracht die vanuit haar expertise meeschrijft aan de stageopdrachten van de nieuwe leerlijn Ouderbetrokkenheid. Het gaat twee kanten op, dat is echt waardevol".

Een deel van het leren is gericht op opleiden op de werkplek, onder de noemer OPLIS (Opleiden in de school). "Hiermee zijn we in 2014 gestart. In dit traject doen voltijd-studenten veel praktijkervaring op, doordat ze twee keer zoveel stage lopen als reguliere studenten. Het werken op school is onderdeel van de studie. Door de nauwe samenwerking tussen opleiding en praktijk wordt de OPLIS-student nog beter voorbereid op het beroep van leerkracht."

"In 2015 hebben we veel aandacht besteed aan de selectieprocedure van de studenten", vertelt Saskia. "Hiervoor organiseren we zgn 'speeddates' op de Pabo: de studenten komen als het ware solliciteren. Vooraf hebben ze een motivatiefilmpje en hun cv ingestuurd. Tijdens de speeddate presenteren ze zichzelf. De studenten worden geselecteerd op enthousiasme, kritisch kunnen zijn, pro-activiteit en reflectievermogen."

Een ander deel van Samen Opleiden 2.0 richt zich op professionalisering, schoolontwikkeling, innovatie en het verrichten van praktijkonderzoek. Een paar concrete voorbeelden: een school wil het schoolplein meer betrekken bij de lessen. Niet alleen bij de natuurlessen, ook bij lessen als rekenen en taal. Een OPLIS-student ontwikkelde vanuit deze vraag een fraaie en bruikbare leskist. Een leerkracht ontwikkelde een begeleidingstraject voor startende leerkrachten i.s.m. experts van andere besturen en docenten van de Pabo.

Samen Opleiden doet haar naam eer aan: mentoren, leerkrachten, studenten, schoolopleiders, stagebegeleiders, schoolleiding, docenten van de Pabo en de schoolbesturen werken samen. "Die samenwerking tussen de verschillende lagen is de kracht van dit samenwerkingsverband", zegt Ingrid, "dat vind ik echt grote winst".

Vanuit PROOLeiden doen De Morskring, De Dukdalf, Lorentzschool, Lucas van Leyden en Arcade als (opleidings)scholen aan Samen Opleiden 2.0 mee.

4.5 Vertrouwenspersonen

In het kader van de klachtenregeling beschikt PROOLEiden over externe vertrouwenspersonen die bij klachten functioneren als aanspreekpunt. De vertrouwenspersonen gaan na of door bemiddeling tot een oplossing gekomen kan worden. De vertrouwenspersonen begeleiden desgewenst ook bij verdere procedures en verwijzen in voorkomende gevallen naar andere instanties.

In 2015 hebben er personele wijzigingen plaatsgevonden van de externe vertrouwenspersonen. Begin 2015 was er één vertrouwenspersoon voor PROOLEiden. Zij functioneerde als vertrouwenspersoon voor zowel ouders als voor het personeel van de scholen. Vanaf september 2015 heeft PROOLEiden de functie van externe vertrouwenspersoon gesplitst. PROOLEiden heeft een contract met de GGD voor de externe vertrouwenspersoon voor de ouders en met Onderwijsadvies voor de externe vertrouwenspersoon voor het personeel.

Het aantal ingediende klachten fluctueerde in de afgelopen jaren. In 2011 was sprake van een daling van het aantal klachten van 21 naar 6, in 2012 was een stijging zichtbaar naar 16. In 2013 werden 11 klachten in behandeling genomen, in 2014 zijn er 8 klachten behandeld.

In 2015 hebben twee ouders contact opgenomen met de externe vertrouwenspersoon. De klachten van deze ouders hadden beide betrekking op de onderwijskundige begeleiding. Eén ouder heeft een klacht ingediend bij de landelijke klachtencommissie (LKC). De ouder heeft na contact met het bestuur besloten de klacht in te trekken.

Op elke school van PROOLEiden zijn contactpersonen aanwezig. Dit zijn medewerkers van de scholen. Jaarlijks vindt er een gezamenlijke studieochtend voor de contactpersonen plaats, inhoudelijk ondersteund door een projectmedewerker van Stichting School & Veiligheid.

4.6 Incidentenregistratie

Vanaf 2010 is de registratie van klachten op bestuursniveau uitgebreid met een incidentenregistratie op schoolniveau. Door onze scholen worden alle incidenten, meldingen en klachten op het gebied van (cyber)pesten, agressie, geweld, homoseksuele intimidatie, seksuele intimidatie, discriminatie, extremisme en racisme geregistreerd. Het aantal geregistreerde incidenten in 2015 was 174.

Dit is een toename van incidenten ten opzichte van 2014. De toename van het aantal incidenten is te wijten aan een verbeterde registratie op de scholen.

De meldingen zijn als volgt verdeeld over de onderwerpen:

Agressie	109
Conflict	17
Diefstal	5
Intimidatie	4
Ongeval	27
Pesten	8
Vandalisme	4

In 2015 is een begin gemaakt met een eenduidige registratie van incidenten. Dit behoeft in de volgende jaren nog verbetering.

5 ONDERWIJS

5.1 Leerlingaantallen

Tegen de landelijke en regionale ontwikkelingen in is het leerlingenaantal bij PROOLeiden toegenomen. Het aantal leerlingen wordt bepaald door demografische ontwikkelingen, capaciteit van de school, nieuwbouwplannen in de omgeving, concurrentie andere scholen etc. Ook de prognose voor 2016 is positief, zoals in de grafiek hiernaast te zien is.

Werd er vorig jaar nog een terugloop in aantal leerlingen na 2016 voorspeld, de meerjarenprognoses van de school-directeuren geven nu een aanhoudende groei aan. De prognose van de ontwikkeling van het leerlingenaantal voor de komende jaren kunt u vinden in de continuïteitsparagraaf in Hoofdstuk 9.

Aantal leerlingen totaal

TOTAAL SCHOLEN	WERKELIJK 01-10-2013	WERKELIJK 01-10-2014	WERKELIJK 01-10-2015	PROGNOSE 01-10-2016
Aantal leerlingen jonger dan 8	2353	2260	2298	2394
Aantal leerlingen 8 jaar en ouder	2008	2114	2175	2143
Totaal aantal leerlingen	4361	4374	4473	4537
Aantal leerlingen met gewicht 0,0	3992	3971	4046	4134
Aantal leerlingen met gewicht 0,3	154	151	154	148
Aantal leerlingen met gewicht 1,2	215	252	273	255
Totaal aantal gewichtenleerlingen	4361	4374	4473	4537
Aantal leerlingen NOAT	905	1005	1108	1091
Aantal leerlingen CUMI	1	1	6	1

De verdeling primair onderwijs en speciaal onderwijs is als volgt:

VERDELING PO-SO	WERKELIJK 01-10-2013	WERKELIJK 01-10-2014	WERKELIJK 01-10-2015	PROGNOSE 01-10-2016
Totaal PO				
Aantal leerlingen jonger dan 8	2287	2192	2241	2324
Aantal leerlingen 8 jaar en ouder	1923	2019	2071	2039
Totaal aantal leerlingen	4210	4211	4312	4363
Totaal SO				
Aantal leerlingen jonger dan 8	66	68	57	70
Aantal leerlingen 8 jaar en ouder	85	95	104	104
Totaal aantal leerlingen	151	163	161	174

- De prognose vorig jaar voor 2015 was 4487, de telling is vastgesteld op 4473. Een verschil van -/13;
- De prognose vorig jaar voor 2016 was 4491, en is nu bijgesteld naar 4537. Een verschil van +46;
- De groei heeft de afgelopen jaren (2013-2015) plaatsgevonden zowel in het PO (+2,5 %) als in het SO (+6,5%);
- Het aantal gewichtenleerlingen is toegenomen (+15%). Dit heeft gevolgen voor de rijksbekostiging (relatieve toename);
- De verhouding onderbouw - bovenbouw is van 1,172:1 (2013) gegaan naar 1,056:1 (2015). Ook dit heeft gevolgen voor de rijksbekostiging (relatieve afname).

De verdeling per school is als volgt:

LEERLINGEN PER SCHOOL	WERKELIJK 2013	WERKELIJK 2014	WERKELIJK 2015	PROGNOSE 2016
Anne Frank (NOVA-afdeling)	268	266	270	283
Montessorischool Apollo	200	184	191	196
Bredeschool De Arcade	355	384	389	380
De Dukdalf (Jenaplan onderwijs)	275	282	317	340
Lorentzschool	909	907	911	917
Lucas van Leyden	496	475	481	509
De Meerpaal	206	203	225	221
Bredeschool Merenwijk	126	121	124	116
De Morskring	398	418	431	430
De Stevenshof	246	247	237	237
Telders	109	103	128	120
De Viersprong	207	210	212	210
Woutertje Pieterse	414	414	396	404
De Brug	89	96	95	110
OZC Orion (Onderwijs Zorg Combinatie)	63	64	66	64

5.2 Onderwijsresultaten

Voor alle 13 PROOLEiden- scholen voor regulier basisonderwijs liggen de leerresultaten ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht. De leerresultaten op het gebied van de Nederlandse taal

en op het gebied van rekenen en wiskunde worden gemeten over een periode van drie schooljaren en vergeleken met de leerresultaten over diezelfde schooljaren van scholen met een vergelijkbaar leerlingenbestand. Geen van de scholen scoort onder de normering die de Inspectie van het Onderwijs hanteert.

Robbert van Hasselt brengt ICT dichterbij

Robbert van Hasselt, leraar aan de Stevenshof, heeft de opleidingen Onderwijs en Moderne Media en 21st century skills gedaan. Hij vindt het belangrijk dat ICT geïntegreerd wordt in de lessen. Robbert is bewust bezig om didactiek en pedagogiek te verbinden aan digitalisering in de klas. Natuurlijk gaat dat niet van de ene op de andere dag. Leerkrachten hebben hierbij ondersteuning nodig, in de vorm van een goede infrastructuur, het management en (financiële) middelen. "Ook ik ondersteun de collega's waar mogelijk", zegt Robbert, "door ze te helpen bij het zoeken naar informatie en de manier waarop ze ICT kunnen toepassen. Het hoeft niet ingewikkeld te zijn. Bijvoorbeeld bij ons op de Stevenshof zijn we de digiborden veel meer en vooral beter gaan gebruiken. Niet meer als tv of als veredeld krijtbord, maar bijvoorbeeld voor apps, spelletjes, het maken van wordwebs en voor presentaties, ook voor de kinderen. Je kunt er zoveel mee doen!"

Het is onze uitdaging ICT steeds meer te verankeren in het lessysteem. "Ik wil ICT dichtbij brengen. Dit doe ik onder andere door ICT op de agenda van het teamoverleg te zetten, voorbeelden te presenteren, het zo concreet mogelijk te maken en door leerkrachten zelf te laten ontdekken", aldus Robbert. Ook gaat Robbert workshops 'moderne media' geven voor collega's van de andere scholen, via de PROO Academie. "Ik heb daar echt zin in, want speel graag een rol in de overgang naar een zo optimaal mogelijk ICT-gebruik op de scholen!"

5.3 Inspectie van het Onderwijs

Op basis van een risicoanalyse en eventueel nader onderzoek bepaalt de Inspectie van het Onderwijs hoeveel toezicht een school nodig heeft. Het toezicht dat iedere school krijgt, is dus maatwerk. Bij de risicoanalyse onderzoekt de inspectie de opbrengsten, zoals de resultaten van de eindtoets basisonderwijs, jaarstukken, zoals de schoolgids en financiële stukken, signalen, zoals meldingen van klachten en (negatieve) berichtgevingen in de media en nalevingsaspecten, zoals onderwijstijd. Als deze analyse geen risico's laat zien, dan heeft de inspectie vertrouwen in de kwaliteit van het onderwijs op de school of instelling. Er is geen nader onderzoek of intensivering van het toezicht nodig en de school (instelling) krijgt basistoezicht. Alle PROOLEiden-scholen hebben basistoezicht.

Elke school krijgt ten minste eens in de vier jaar bezoek van een inspecteur. Dit is ook het geval als er geen aanwijsbare risico's zijn. In 2015 kreeg één school van PROOLEiden een inspectiebezoek. Daarnaast heeft in december een bestuursgesprek plaatsgevonden.

5.4 Onderwijskundig beleid en resultaten

In 2014 hebben verschillende geledingen van de organisatie gewerkt aan de missie, visie en kernwaarden van PROOLEiden. Het resultaat is het Strategisch Beleidsplan 2015-2019. Onderdelen van het plan zijn al in 2014 in gang gezet. In 2015 is een start gemaakt met de uitvoering van de onderwijskundige doelen van het strategisch beleidsplan.

Op 18 maart 2015 heeft de eerste PROOLEiden Onderwijsdag plaatsgevonden. Medewerkers van PROOLEiden hebben van en met elkaar geleerd. Tevens was het de kick-off van het strategisch beleid.

In 2015 hebben alle schooldirecteuren een schoolplan gemaakt voor de periode 2015-2019. De basis van de schoolplannen is het strategisch beleidsplan van PROOLEiden. De schooldirecteuren gebruikten de module Werken Met Kwaliteitskaarten (WMK) van Cees Bos, www.mijnschoolplan.nl. Het schoolplan is een kwaliteitsdocument waarmee een school intern en extern aangeeft waar zij staat en wat in een periode van vier jaar op verschillende beleidsterreinen nagestreefd wordt. Op onderwijskundig gebied zijn de ambities beschreven en verbeterpunten benoemd die in de komende vier jaar worden opgepakt. In het strategisch beleid zijn verschillende organisatiedelen gesteld voor 2015. De volgende doelen zijn gerealiseerd:

Leren met elkaar

- PROOLEiden organiseert jaarlijks studiereizen. Wisselend voor de schoolleiding, of voor leraren en overige medewerkers. Deze zijn bedoeld om elkaar te inspireren, om te professionaliseren en bij te dragen aan teambuilding. In oktober 2015 heeft de tweede studiereis voor leerkrachten naar Finland plaatsgevonden. De leerkrachten hebben deelgenomen aan een studieprogramma waarbij zij scholen hebben bezocht en praktijkonderzoek hebben uitgevoerd. De leerkrachten vonden de reis leerzaam en inspirerend. Na de reis zijn de leerkrachten in november bijeengekomen

in het eerste onderwijscafé van de PROO Academie om ervaringen te delen en een vertaling te maken naar de eigen onderwijspraktijk.

- In oktober 2015 heeft een groep van 38 personen in het kader van de Leidse Aanpak een reis gemaakt naar Praag om te werken aan het door Erasmusplus ondersteunde project Talent Education. Zes PROOLEiden-medewerkers zijn meegegaan. Onderwerpen die aan de orde kwamen zijn Differentiatie, Design Thinking (op Onderzoek en Ontwerp gebaseerd Onderwijs) en Metacognitie. Het was een inspirerende reis waarbij de leerkrachten veel handvatten gekregen hebben om mee aan de slag te gaan in hun lessen.
- Op bijna alle scholen is een Kinderraad actief. De scholen zijn positief over de invulling en de opbrengsten van de kinderraden. Tijdens de ambitiegesprekken voert het bestuur met (een delegatie) van kinderen uit de kinderraad een gesprek over 'de staat van de school'. In 2016 wordt gekeken of de kinderraden ook op stichtingsniveau kunnen meedenken over activiteiten en beleid.

Innovatie

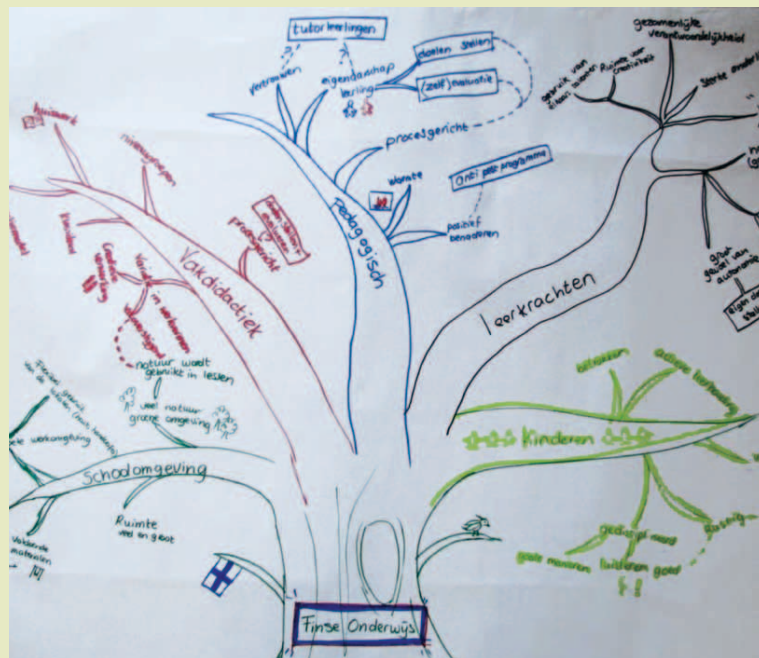
- In 2015 is het project 'Droomschool' gestart. In nauwe samenwerking met de Pabo van Hogeschool Leiden is een plan van aanpak geschreven. Het plan van aanpak richt zich op het aanspreken van het innovatief vermogen van alle PROOLEiden-scholen, het leren van en met elkaar en het ontwikkelen van een ontwerp van een 'Droomschool'. De vier doelen zijn:
 - 1 Bijdragen aan een cultuur van kennisdeling en co-creatie tussen leerkrachten, ouders, kinderen, scholen, onderwijsinitiatieven in Leiden en opleidingen.
 - 2 Kennis en inspiratie verzamelen en delen over toekomstbestendig onderwijs voor alle betrokkenen.
 - 3 Een ontwerp voor een droomschool ontwikkelen met als doel een blauwdruk voor een te realiseren school.
 - 4 Het realiseren van de droomschool. De Onderwijstafel van de gemeente Leiden is betrokken bij dit project en heeft in 2015 bijgedragen middels een subsidie.
- Alle PROOLEiden-scholen werken aan onderwijsontwikkeling. Voorbeelden van innovaties op scholen in 2015 zijn onder andere invoering van de oudercontracten, doelgericht werken met ICT, gebruik van een interactieve zandtafel, toepassen van meervoudige intelligentie, gebruik van coöperatieve werkvormen, werken aan 21-eeuwse vaardigheden, groep doorbrekend onderwijs en onderzoekend en ontwerpend leren.
- Een groot deel van de ICT-werkgroep heeft aangegeven dat zij zich wil verdiepen in ICT in combinatie met de 21st century skills. Zij gaan een basisopleiding volgen waarin zij kennis vergaren van een aantal methodieken om het onderwijs in te richten aan de hand van de 21st century skills.
- Wetenschap en techniek krijgen een steeds prominentere plaats binnen het curriculum van de scholen. In samenwerking met het Technolab Leiden worden diverse projecten en workshops aangeboden. Tien scholen zijn lid van Technolab en bieden samen met hen activiteiten aan. Vanuit de subsidie

Nieuwe inzichten onderwijs door Finlandreis

In oktober 2015 is een groep leerkrachten van PROOLEiden op studiereis gegaan naar Finland. Waarom Finland? Finland staat hoog genoteerd op de Pisa-ranking. "Het Finse onderwijssysteem is heel anders dan die in Nederland", vertelt Henk Frenken van de Dukdalf. "De leraren in Finland bereiken meer resultaten in minder tijd. Kinderen krijgen lesblokken van driekwartier en dan een kwartier pauze. Hierdoor hebben ze meer rust en zijn kortere tijd achtereen cognitief bezig. Nog een sterk punt van het Finse onderwijssysteem is dat het onderwijs elke tien jaar onder de loep wordt genomen. De wetenschap, scholen, leerkrachten en ouders werken hierbij intensief samen".

Collega Mariëlle Stoeldraijer voegt toe, dat in Finland ook anders met de leerkrachten wordt omgegaan. Leerkrachten worden zorgvuldiger geselecteerd, zijn hoger opgeleid en benutten elkaars talenten veel meer. Het beroep leraar heeft daardoor een hoger aanzien dan in Nederland. De Finlandreis heeft nog meer interessante inzichten opgeleverd. Mariëlle Stoeldraijer: "De Finnen koppelen meer praktijk aan de theorie. Vooral veel doen, zoals lessen buiten geven. Of het 'leescafé' waarbij kinderen op allerlei 'gekke' plekken mogen lezen. Of het nu op of onder de tafel is, als ze zich maar concentreren op het lezen. Daarbij krijgen de kinderen een duidelijke opdracht, zoals het speciaal letten op het gebruik van hoofdletters".

Is dan alles in Finland beter? Nee, natuurlijk niet! "Het onderwijssysteem is anders", zegt Henk Frenken, "de Finnen kunnen ook van ons leren, bijvoorbeeld als het gaat om gedifferentieerd werken, sociaal-emotionele vorming, de multiculturele samenleving en de brebeschool. Onderwerpen waar wij weer trots op mogen zijn!".

De leerkrachten die naar Finland zijn geweest hebben elkaar – nog beter – leren kennen. Dat is een prettige bijkomstigheid. Ze weten elkaar nu beter te vinden en het vergemakkelijkt het bij elkaar komen kijken op school, het elkaar helpen, elkaar verder brengen. De Finlandreis is daarmee een prachtig voorbeeld van leren van elkaar. Ook al raden Henk en Mariëlle alle collega's aan een keer naar Finland te gaan, voor het leren van elkaar hoeft je niet naar het buitenland, kijk om je heen en leer van de collega's binnen PROOLEiden!

van het Expertisecentrum Wetenschap en Techniek volgen drie leerkrachten van drie verschillende scholen de post HBO-opleiding Specialist Wetenschap en Technologie in het basis-onderwijs. De leerkrachten worden opgeleid om advies en begeleiding te geven in onderzoekend en ontwerpend leren.

Kwaliteitsbeleid

- In 2015 is gestart met een traject om het opbrengst- en handelingsgericht werken binnen PROOLEiden te versterken. Het doel is om de kwaliteitszorg op basis van toetsanalyses van de scholen structureel te borgen in het gehele systeem van schoolontwikkeling en kwaliteitszorg. De werkgroep kwaliteit en verantwoording heeft samen met de beleidsadviseur onderwijs en kwaliteit de scholingsdagen 'opbrengstgericht en handelingsgericht werken' met schooldirecteuren en intern begeleiders (IB'ers) voorbereid die plaatsvinden in 2016. In april, mei 2016 voert het bestuur opbrengstengesprekken met de directies om hen te ondersteunen in

hun ontwikkeling van de planmatige kwaliteitszorg en het opbrengstgericht werken.

- Het Handelings Gericht Werken (HGW) was op veel scholen in 2015 opnieuw een belangrijk instrument om optimaal af te stemmen op de onderwijsbehoeften van leerlingen. Veel scholen hebben geïnvesteerd in:
 - zorgen dat leraren weten wat ze hun leerlingen moeten leren;
 - het onderwijs afstemmen op wat leerlingen nodig hebben om te presteren;
 - problemen van leerlingen analyseren die de doelen niet halen;
 - problemen verhelpen door een goede leerlingenzorg;
 - jaarlijks nagaan hoe groepen leerlingen en de school als geheel presteren en snel verbeteren als prestaties tegenvallen;
 - opnemen van de referentieniveaus voor taal en rekenen in de schoolplannen.

Professionele cultuur

- De directeur-bestuurder heeft met een groot deel van de PROOLEiden-scholen ambitiegesprekken gevoerd. In deze gesprekken zijn de ambities van de school besproken, de wijze waarop de schoolleiding deze wil behalen en is geïnventariseerd wat de schoolleiding en het team nodig hebben om deze ambities te bereiken. Naast de gesprekken met de schoolleiding heeft het bestuur gesprekken gevoerd met leerkrachten, leerlingen (en ouders). Deze gesprekken gaven een goed beeld van de school en de realisatie van de school- en jaarplannen. De overige ambitiegesprekken vinden plaats in 2016.

Samenwerking

- In 2015 is de samenwerking tussen de openbare primair- en voortgezet onderwijs scholen verder versterkt. Leerkrachten van PROOLEiden, Da Vinci Scholengemeenschap en het Stedelijk Gymnasium Leiden zijn in professionele leer-gemeenschappen (PLG's) gaan samenwerken om de door-gaande leerlijn primair onderwijs en voortgezet onderwijs te versterken. Er zijn vier PLG's gestart op het gebied van:
 - 1 Didactiek leerkrachten en vaardigheden leerlingen
 - 2 Verborgen talentontwikkeling
 - 3 Rekenen
 - 4 EngelsDe leerkrachten uit de drie organisaties zijn gefaciliteerd om bij elkaar 'in de school en klas te laten kijken'. Aan het einde van het traject, in juni 2016, worden de ervaringen en de bevindingen omgezet in concrete aanbevelingen voor het schooljaar 2016-2017.
- Met name bij scholen waar kinderen met taal en/of ontwikkelingsachterstanden instromen, wordt de samenwerking met de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven gezocht om zo vroeg mogelijk te signaleren en gerichte programma's aan te bieden, zoals Piramide. Binnen PROOLEiden zoeken scholen met dit aanbod en deze problematiek elkaar op, om van elkaar te leren.
- In 2015 hebben scholen van PROOLEiden deelgenomen aan de VVE Check. In het kader van het Onderwijskansen-beleid hebben scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die Voor- en Voegschoolse Educatie (VVE) aanbieden, afgesproken om bij elkaar op de werkvloer te kijken om van elkaars werk te leren en de kwaliteit van VVE te verbeteren.
- De VVE-light scholen, Jenaplanschool De Dukdalf, Lucas van Leyden, Anne Frank en Montessorischool Apollo hebben tutores in de groepen 1 en 2. Hierbij wordt gebruik gemaakt van subsidies van de gemeente Leiden of de Rijksoverheid.
- De kwaliteit van het onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de (toekomstige) leerkrachten. PROOLEiden participeert in het project Samen Opleiden 2.0. Er is een intensieve samenwerking met de Pabo van de Hogeschool Leiden om studenten samen op te leiden. De lerende organisatie en het ontwikkelen van leergemeenschappen zijn centrale begrippen. In 2015 is een start gemaakt met het project 'onderzoekende leerkrachten' waarbij leerkrachten de mogelijkheid krijgen om praktijkonderzoek uit te voeren op school onder begeleiding van een docent van de Pabo.

Patrick Geirnaert: "Door collegiale consultatie meer begrip voor elkaars situatie"

In 2015 zijn leraren van PROOLEiden, de Da Vinci Scholengemeenschap en het Stedelijk Gymnasium Leiden gaan samenwerken in Professionele Leer Gemeenschappen (PLG's), met als doel de vak-aansluiting tussen het primair en voortgezet onderwijs te verbeteren. Er is een PLG voor rekenen, Engels, didactiek en vaardigheden en (verborgen) talentontwikkeling opgestart. Vanuit PROOLEiden zijn collega's van de Lorentzschool, Montessorischool Apollo, Anne Frank en de Teldersschool bij de PLG Engels betrokken.

"Ik ben erg voor verbinding", zegt Patrick Geirnaert, afgevaardigde namens de Teldersschool, "we zijn bij elkaar op klassenbezoek geweest, hebben lesmethodes vergeleken, zijn begonnen met de analyse hoe het 'gat' tussen het primair en voortgezet onderwijs te dichten en hebben veel met elkaar gesproken. Door het gesprek met elkaar aan te gaan en door de collegiale consultatie, krijg je meer begrip voor elkaars situatie".

Patrick is naast leerkracht ook coördinator Internationalisering aan de Teldersschool. "De Teldersschool heeft een Internationale Schakelklas, voor kinderen van 7 t/m 11 die uit het buitenland komen en zo snel mogelijk de Nederlandse taal moeten leren. Daarnaast wordt de Teldersschool de eerste VVTO-school (Vroeg Vreemde Talen Onderwijs) binnen PROOLEiden. Vanuit dat perspectief zit Patrick in de PLG voor Engels. "We willen de kinderen opleiden tot wereldburgers, Engels is daarvoor als taal heel belangrijk. En juist bij het vak Engels laat de aansluiting tussen het primair en voortgezet onderwijs nog vaak te wensen over. Ik vind de samenwerking in de PLG daarom erg nuttig en ook leuk om te doen", aldus Patrick.

In juni 2016 is de eindpresentatie van de PLG's. Patrick: "Ik hoop van harte dat we onze bevindingen en adviezen met ingang van het volgende schooljaar concreet kunnen vertalen in de lesprogramma's".

6 PERSONEEL

6.1 Kengetallen

Aantallen

Het aantal medewerkers van PROOLEiden steeg van 457 per eind 2014 naar 474 per eind 2015. Ook het aantal fte steeg: van 342,8 naar 352,5 formatieplaatsen.

AANTALLEN MEDEWERKERS EN FTE'S	2014	2015
Aantal medewerkers per 1 januari	462	457
Aantal medewerkers per 31 december	457	474
Aantal fte's per 1 januari	348,8	342,8
Aantal fte's per 31 december	342,8	352,5

Verhouding fulltime - parttime

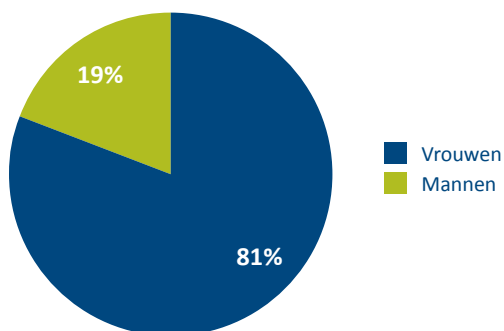
Binnen PROOLEiden werkt circa 26% van de medewerkers op fulltime basis en circa 74% op basis van een parttime dienstverband.

Verhouding mannen en vrouwen

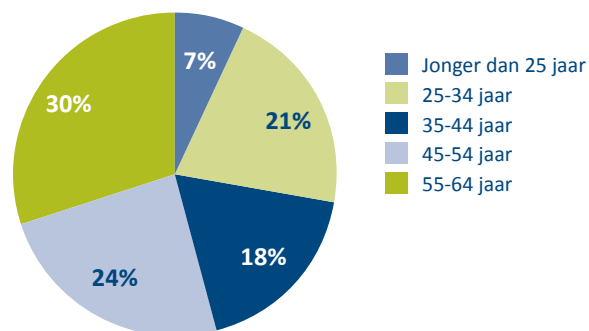
De sekseverdeling van de medewerkers is als volgt:

SEXEVERDELING	2014	2015
Aantal vrouwen	375	386
Aantal mannen	82	88

Verdeling vrouwen/mannen 2015

Leeftijdsopbouw 2015

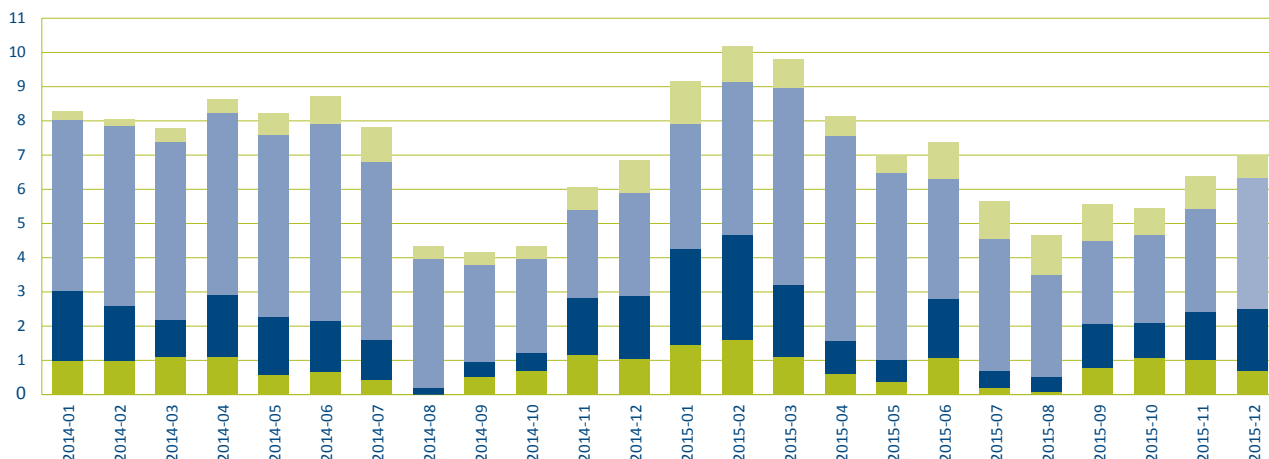
Leeftijdsopbouw

Onderstaand overzicht geeft een overzicht van de leeftijdsopbouw van de medewerkers per jaareinde:

LEEFTIJSOPBOUW	2014	2015
Jonger dan 25 jaar	16 (3,5%)	30 (6,3%)
25-34 jaar	102 (22,3%)	99 (20,9%)
35-44 jaar	74 (16,2%)	86 (18,1%)
45-54 jaar	125 (27,4%)	115 (24,3%)
55-64 jaar	140 (30,6%)	143 (30,2%)
65 jaar en ouder	0(0%)	1 (0,2%)

Ten opzichte van 2014 is geen noemenswaardige andere leeftijdsverdeling te constateren.

Ziekteverzuim PROOLeiden

6.2 Verzuim

Binnen PROOLeiden wordt er een ziekte- en verzuimbeleid gehanteerd. Dit beleid voldoet. Directeuren nemen daarin een steeds grotere verantwoordelijkheid, terwijl vanuit het bestuursbureau een meer en meer begeleidende rol wordt gerealiseerd.

Het gemiddelde verzuim is in 2015 gedaald van 7,4% (2014) naar 7%. Dit ligt nog iets boven het landelijk gemiddelde. De daling is met name een gevolg van de intensievere begeleiding van directeuren en personeelsleden in verzuimsituaties. Nader onderzoek heeft geleerd dat het relatief hoge lang-middel-verzuim veroorzaakt wordt door met name fysieke oorzaken. De nog steeds voelbare werkdruk heeft hierop minder invloed.

6.3 Sociaal jaarverslag

Deze paragraaf bevat het sociaal jaarverslag van PROOLeiden over het kalenderjaar 2015. In dit verslag wordt het gevoerde personeelsbeleid op beknopte wijze geëvalueerd.

Visie op (modern) personeelsbeleid

Het Strategisch Beleidsplan 2015-2019 geeft sturing aan de intenties van het personeelsbeleid. Bij PROOLeiden wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de aanwezige talenten bij personeelsleden. Het beleid wordt ingezet om deze talenten en de kennis, kunde en vaardigheden bij personeelsleden verder te ontwikkelen en hen eigenaar te maken van die ontwikkeling. In dit kader wordt ook steeds meer de verbinding gezocht tussen (groepen) personeelsleden onderling. Voorbeelden daarvan zijn de intervisiebijeenkomsten van intern begeleiders, startende leraren en vakleerkrachten.

Evaluatie van het beleid

De in 2014 uitgevoerde '0-meting' met betrekking tot het personeelsbeleid heeft geleid tot de verdere ontwikkeling van beleid op een aantal HR-onderwerpen. De stand van zaken is hieronder weergegeven.

VERPLICHT BELEID	OPTIONEEL BELEID
Visie	Beleid rouwverwerking
Formatieplan	Regeling exit-gesprekken
Functieboek /bouwhuis	Doelgroepenbeleid (optionele elementen)
Beleid functiemix	Mobiliteitsbeleid
Taakbeleid + werkreglement	Loopbaanbeleid
Werving en selectie	Personeelshandboek
Professionaliseringsbeleid	Bewaartermijnen / dossiers
Gesprekkencyclus,	Competentiemanagement
POP, bekwaamheidsdossier	Jubileabeleid / afspraken
Beloningsbeleid	Gedragcode
Organisatiestructuur	Vrijwilligersbeleid
Arbobeleidsplan	Beleid familierelaties
Veiligheidsplan	Conflicthantering
Ziekte- en verzuimbeleid	Strat. personeelsplanning
Werkgelegenheidsbeleid	Inzet flexibele arbeid
Doelgroepenbeleid (verplichte elementen)	
Vrouwen in schoolleiding	
Sociaal jaarverslag	
Beleid verklaring gedrag	
Bezwarencommissie	
Privacy-reglement	

Toelichting: Groen is actueel, oranje is wel aanwezig, maar verouderd en rood is niet aanwezig.

Op basis van bovenstaande is een verdere beleidsplanning opgesteld en in uitvoering genomen.

Taakbelasting/werkdruk

Binnen de CAO PO is de ruimte geboden om meer en meer te sturen op maatwerk naar personeelsleden toe daar waar het om taakbeleid en daarmee de gevoelde werkdruk betreft. Op de scholen wordt die ruimte zoveel mogelijk benut. Daarbij zijn de meeste scholen overgestapt op het in de CAO PO beschreven overlegmodel, waardoor dit maatwerk nog meer gezicht krijgt.

Doelgroepenbeleid

PROOLEiden heeft op dit moment doelgroepenbeleid voor startende leraren. Dit beleid wordt, vanuit het project Opleiden 2.0, in 2015 geëvalueerd. In samenwerking met samenwerkende schoolbesturen en de Hogeschool Leiden wordt het zogenoemde inductiebeleid verder vormgegeven. De uitvoering ervan zal in 2016 starten.

Incidentele beloningen

PROOLEiden hanteert geen beloningsbeleid. Wel is het zo dat er enkele personeelsleden een toelage of uitbreiding van een werktijdfactor krijgen. Dit is in kaart gebracht. Het voornemen is om hiervoor in 2016 beleid te ontwikkelen.

Gebruik van uitzendarbeid

Slechts in zeer beperkte mate wordt gebruik gemaakt bij vervangingen van uitzendkrachten. Dit komt alleen voor in die situaties waarin specialismen voor het speciaal onderwijs benodigd zijn en daarvoor binnen de reguliere vervangingsbronnen geen oplossingen voor handen zijn.

Overige punten

- Op een tweetal scholen is een succesvol wervingstraject voor een nieuwe directeur afgerond.
- Het bestuursbureau heeft een nieuwe invulling en structuur gekregen. De plannen die in 2014 reeds gestalte kregen zijn hiermee in 2015 gerealiseerd met de komst van nieuwe personeelsleden op de functies van controller, hoofd HR, beleidsmedewerker Onderwijs & Kwaliteit, coördinator Huisvesting en een tweede beleidsmedewerker HR.
- Ook in 2015 hadden alle scholen gekwalificeerde intern begeleiders en vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Daarnaast hebben scholen leerkrachten met een taak zoals de ICT'er, de contactpersoon en de cultuurcoördinator. Combinatiefunctionarissen dragen bij aan gezond gedrag van kinderen. De functie combinatiefunctionaris heeft een meer wijkgerichte invulling gekregen. Drie combinatiefunctionarissen zijn bij PROOLEiden in dienst. Zij werken voor alle kinderen van 4 tot 12 jaar in de wijken De Mors, Leiden Centrum en Roomburg, waarbij zij niet alleen tijdens de schooluren, maar ook in het kader van naschoolse activiteiten sport en beweging in de genoemde buurten op de agenda zetten.
- Het project PROO Academie is in 2015 van start gegaan met het zoeken naar personeelsleden die op elke school gaan optreden als ambassadeurs van de PROO Academie op de scholen. Op deze wijze is verbinding gelegd tussen het project

en de scholen en de scholen onderling. Deze ambassadeurs hebben op hun scholen geïnventariseerd wat eventuele ontwikkelings- en opleidingswensen zijn en welke expertises reeds daarvoor op de scholen zelf voorhanden zijn. Ook op deze manier is de verbinding tussen scholen en personeelsleden onderling gelegd.

- Voor de intern begeleiders is een aantal intervisiebijeenkomsten belegd.
- De begeleiding van (startende) vervangers is geïntensiveerd door gezamenlijke bijeenkomsten waarin informatie uitwisseling en intervisie een rol hebben gespeeld.
- In het kader van de begeleiding van startende leraren is met de Leidse Hogeschool en een aantal andere schoolbesturen het project Inductiebeleid gestart. Doel van het project is te komen tot een min of meer gestandaardiseerde begeleidingsmethodiek in samenwerking met de Pabo waarvan de deelnemende schoolbesturen gebruik kunnen maken bij de begeleiding van starters van start bekwaam naar basis bekwaam.
- De herijking van het Arbobeleid is in 2015 opgepakt. Er is een controle uitgevoerd ten aanzien van de uitvoering van dit beleid op de scholen. In 2016 zal een start gemaakt worden met het actualiseren van de uitvoering van het beleid in dezen.

Binnen PROOLEiden wordt het werkgelegenheidsbeleid zo optimaal mogelijk vormgegeven door gedwongen ontslagen vanwege formatief/financiële redenen voor personeelsleden met een aanstelling voor onbepaalde tijd te voorkomen. In 2015 zijn er dan ook geen personeelsleden om die redenen ontslagen.

7 HUISVESTING

“Kinderen verdienen een aantrekkelijk, gezond gebouw om te leren en zich te ontwikkelen. Een schoolgebouw is van wezenlijk belang voor goede leerprestaties en voor het welbevinden van de leerlingen en het team. Vernieuwingen in het onderwijs en de wens om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals het samenwerken met andere gebruikers, stellen hoge eisen aan een gebouw.” Aldus de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Sander Dekker, ter gelegenheid van de presentatie van het boek Scholenbouw Atlas, over het renoveren van schoolgebouwen.

Het is een belangrijke opdracht om de scholen van PROOLEiden geschikt te maken voor het onderwijs in de komende decennia. Niet alleen in het kader van het project Droomschool of de nieuw te realiseren Teldersschool, maar voor alle scholen waar wij goed onderwijs willen geven. De verantwoordelijkheden die hierbij een rol spelen zijn belegd bij schoolbesturen en minder bij gemeentes. Sinds 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen in het primair onderwijs verantwoordelijk voor het buitenonderhoud en de aanpassing van schoolgebouwen. Daardoor is er meer ruimte om verbeteringen aan te brengen in of aan het eigen gebouw.

In 2015 zijn we erop gericht geweest om vooral achterstallig onderhoud weg te werken en een project te starten om langdurig aanwezige bouwfouten in verschillende scholen te herstellen. De basis op orde, om in de volgende jaren toe te kunnen werken naar strategische huisvestingskeuzes. Het doel is de gepercipieerde kwaliteit van de scholen te verbeteren. Per school is het aantal huisvestingsklachten nu teruggebracht tot een minimum. Telkens is bij een inspectie in de school vastgesteld welke kleine gebreken voorkwamen. Vervolgens is op elk gebrek een actie uitgezet. Zo is in het OCS-systeem het aantal openstaande klachten van 320 in het voorjaar van 2015 terug gebracht naar circa 40 in het late najaar.

Enkele grote en hardnekkige klachten zijn projectmatig aangepakt om ze tot een goed einde te brengen. Een lekkage in een van de scholen, waarvan de oorzaak steeds niet duidelijk was, is na zes jaar eindelijk opgelost. Met de brandweer zijn alle scholen bezocht en geïnspecteerd. De brandveiligheid van de gebouwen is in het algemeen goed op orde. Aandacht blijft nodig voor het bijhouden van de maandelijkse onderhoudscyclus, en het tijdig vervangen van kapotte nooduitgang lampjes. De brandweer is tevreden met de proactieve houding van PROOLEiden.

PROOLEiden maakt voor de dagelijkse en meerjaren onderhoudsplannen gebruik van OCS als planningsinstrument. Het OCS-systeem is vertrouwd geraakt en meer medewerkers van het bestuursbureau kunnen de invoer in het systeem verzorgen. Met de ontwikkelaar/aanbieder van het systeem wordt samen doorontwikkeld naar een nog beter en klantvriendelijker systeem. In samenwerking met de aanbieder van het systeem is in 2015 bewezen dat het meerjaren onderhoudsplan in het OCS-systeem heldere onderhoudskeuzes eenvoudig kan maken, het systeem flexibel is en de meerjaren onderhoudsplannen voor de scholen eenvoudig zijn te actualiseren.

Duurzaamheid

De lokale overheid heeft in 2015 de Green Deal gelanceerd. De Green Deal is een convenant tussen de gemeente Leiden en de schoolorganisaties in Leiden. Het doel van het convenant is duurzaamheid op alle fronten in de scholen te verbeteren. Duurzaamheid gaat over energiebesparing, maar ook over welbevinden in de scholen. Uiteindelijk is het belangrijk om het aloude denken in investeringen en exploitatie te integreren in Life Cycle Costs³. De Green Deal, die ook door de bestuurder van PROOLEiden is ondertekend, helpt bij het realiseren van deze doelstellingen.

De Green Deal is onderdeel van het strategisch denken over het Integraal Huisvestingsplan, waartoe de gemeente Leiden PROOLEiden mede heeft uitgenodigd. In de herfst is in een aantal sessies vastgelegd hoe het primair onderwijs in de komende jaren gehuisvest zal worden. Geconstateerd is dat de gebouwen van PROOLEiden het meest efficiënt van alle schoolorganisaties worden benut. De zeer geringe leegstand (de meeste scholen zijn volledig bezet) in onze schoolgebouwen geeft reden om te zoeken naar uitbreidingsmogelijkheden.

Interne organisatie

Veel van de taken van huisvesting worden georganiseerd vanuit het bestuursbureau. In mei is een nieuwe coördinator huisvesting aangesteld, die de interim medewerker heeft opgevolgd. Deze nieuwe beleidsmedewerker, met een brede en langjarige huisvestingervaring, treedt op als het eerste interne en externe aanspreekpunt voor alle huisvestingszaken (centraal loket) en draagt zorg voor het optimaal beheren van de totale huisvestingsportefeuille op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

De vaste medewerker in het veld, die de eerste klusjes uitvoert, krijgt hierin meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. De scholen zelf krijgen nog meer dan voorheen de verantwoordelijkheid om te signaleren wat er nodig is op het gebied van huisvesting. Dit is nodig om met geringe bemensing de kwaliteit van de huisvesting verder te verbeteren. Voor de eerder genoemde projectmatige aanpak van meerjarige huisvestingsproblemen is op tijdelijke basis een externe projectleider aangezocht.

Activiteiten

Bij alle scholen is dagelijks onderhoud op orde gebracht. Speciaal waard om te vermelden als resultaat voor 2015:

- In de Anne Frank school is de vloerbedekking in de zomervakantie vernieuwd.
- Op het dak van de Arcade (schoolwoningen) zijn de klachten met de slecht functionerende en luidruchtige ventilatie-units verholpen.
- De Brug heeft te kampen met enkele hardnekkige bouwfouten. Deze zijn geïnventariseerd en in een actieplan omgezet dat begin 2016 zal worden uitgevoerd.
- Bij de Dukdalf zijn twee noodlokalen bijgeplaatst om de capaciteit van de populaire school op peil te brengen.
- De Meerpaal heeft een opfrisbeurt gekregen, in afwachting van de meer ingrijpende renovatie. De voorbereidingen en de uitvoering daarvan worden verwacht in 2017- 2018.

³ Life Cycle Costing: is een methodiek voor het in kaart brengen van de financiële kosten van een product of dienst die investerings-, beheers- en onderhoudskosten en 'sloopkosten' onderling vergelijkbaar maakt. Het is hierbij van groot belang de levensduur zo nauwkeurig mogelijk in te schatten.

- De dependance van de Morskring aan de Storm Buijsingsstraat heeft subsidie van de gemeente toegewezen gekregen voor renovatie. De renovatie start in 2016.
- De plannen voor de nieuwbouw van de Teldersschool, die samen met PC-school De Sleutelbloem wordt gehuisvest, heeft vertraging opgelopen. De aanbesteding van de Teldersschool en De Sleutelbloem heeft tot een teleurstellend resultaat geleid. Van de vijf inschrijvingen zijn er vier ontvangen. De laatste inschrijver bleef ruim boven het beschikbare budget en ook boven de directiebegroting. Als oorzaak kunnen we noemen dat het budget neerwaarts was bijgesteld in een markt die op het moment van de aanbesteding een sterk opwaarts resultaat aangaf.
- De Houtmarktschool is ingericht voor het lesgeven aan kinderen van vluchtelingen in 'De Houtduif', die vanaf najaar van 2015 in Leiden verblijven.
- Bij de gemeente is bezwaar aangetekend tegen het besluit om de Haanstraschool ruimte te geven in het gebouw aan de Houtmarkt.

8 FINANCIËN

8.1 Financieel beleid

Het financieel beleid is gericht op de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs in al haar aspecten en dimensies voor de korte, middellange en lange termijn. In het financieel beleid staat steeds de balans tussen de eisen van het onderwijs (het primaire proces) en het financiële perspectief centraal. PROOLEiden streeft naar een solide financiële en bedrijfseconomische basis met een jaarlijks sluitende exploitatie, voldoende reserves en adequate voorzieningen. Het financieel beleid moet zoveel mogelijk bedrijfseconomische risico's afdekken. In de afgelopen jaren is de financiële positie van scholen en schoolbesturen een actueel maatschappelijk en politiek thema geworden. Beschikbare middelen moeten zo efficiënt en effectief mogelijk ingezet worden t.b.v. het primaire proces. Dit vraagt om een goed financieel beleid en beheer.

PROOLEiden vindt het belangrijk om te beschikken over een actueel financieel beleidsplan dat is afgestemd op het primair proces en de basis legt voor het op een efficiënte en effectieve wijze besteden van gelden ten behoeve van de doelstelling van PROOLEiden. Sinds de verzelfstandiging van de gemeente Leiden in 2010 heeft PROOLEiden een solide financieel beleid gevoerd, waarbij de mogelijkheden van lumpsumfinanciering gedeeltelijk zijn doorgevoerd. Dit beleid heeft zich in de jaren doorontwikkeld op de aanwezige beheer- en administratieve structuur. In 2015 is een nieuw financieel beleidsplan geschreven voor de periode 2016-2019. Hierin is beschreven dat PROOLEiden een vervolgstap zal zetten door de lumpsumfinanciering (autonomievergroting, deregulering en ontschotting) binnen PROOLEiden verder te ontwikkelen en het financieel beleid te koppelen aan eigentijdse beheer- en administratieve processen.

Met dit financieel beleidsplan legt PROOLEiden een aantal kaders en uitgangspunten vast die voor de komende jaren als leidraad zullen dienen voor het financieel beleid en beheer. Daarbij wordt nadrukkelijk de samenhang gezocht met het Strategisch Beleidsplan en de kaders die de wetgever stelt, daarnaast wordt op een integrale wijze verbinding gemaakt met de andere relevante beleidsterreinen.

Het financieel beleid is gebaseerd op een goede planning- en control cyclus, die begint met een actuele en betrouwbare begroting en meerjarenraming. De uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd vormen de basis voor het - de komende jaren - te voeren financieel beleid.

Uitgangspunten voor de begroting zijn:

- Materiële en personele budgetten zijn geïntegreerd.
- De som van de locatiebegrotingen is gelijk aan de totaalbegroting van PROOLEiden.
- De jaarbegroting is gekoppeld aan de meerjarenbegroting 2016 - 2019.
- De begroting 2016 geeft de kaders voor het bestuursformatieplan 2016 - 2017.

Deze wijze van begroten heeft als doel meer beleidsrijk te kunnen begroten, de verbinding tussen inhoud en geld te versterken

en de financiële huishouding transparanter en eenvoudiger te maken. Daarmee ontwikkelt de begroting zich tot een leidend sturingsinstrument.

Gestreefd wordt naar maximale betrokkenheid van de schoolleiding bij het opstellen van de begroting ten einde eigenaarschap te bevorderen en breed draagvlak te creëren. Zo zijn voorafgaand aan het opstellen van de meerjarenbegroting de kaders geformuleerd en zijn deze voorgelegd aan het beleidsteam, de klankbordgroep Financiën, GMR en de directeuren. Daarna zijn ze vastgesteld door de directeur-bestuurder en goedgekeurd door de RvT.

De begroting heeft een taakstellend karakter. Teneinde de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij de budgethouders neer te kunnen leggen is voldaan aan twee belangrijke voorwaarden: het beheersings- en informatieprincipe. Door middel van financiële voortgangsgesprekken en periodieke rapportages wordt de uitputting van de budgetten gemonitord. Aan het informatieprincipe wordt voldaan door de volledig transparante inzage door belanghebbenden in de financiële administratie.

8.2 Treasury

In 2010 is in samenspraak met de Raad van Toezicht het treasurystatuut opgesteld. Treasury is *'het sturen op, het beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's'*. In het treasurystatuut wordt beschreven welke treasurytaken en -verantwoordelijkheden van toepassing zijn voor PROOLEiden. Tevens zijn de beleidskaders vastgelegd voor diegenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de toepassing van het treasurystatuut. Over het gevoerde treasurybeleid wordt steeds aan de Raad van Toezicht verantwoording afgelegd. In die lijn:

- is het treasuryplan onderdeel van de begroting;
- wordt in tussentijdse financiële rapportages naar de RvT steeds gerapporteerd over de stand van zaken;
- wordt in de jaarrekening extern verantwoording afgelegd;
- kan in voorkomende gevallen ad hoc advies worden ingewonnen c.q. overlegd met leden van de RvT.

PROOLEiden heeft in 2015 net als in 2014 geen middelen belegd. Tijdelijk overtollige geldmiddelen zijn zo veel als mogelijk geplaatst op spaarrekeningen teneinde een zo hoog mogelijk rendement te realiseren. In 2015 is de treasurycommissie van de RvT beëindigd. Het verantwoordingsproces is nu integraal opgenomen in het treasurybeleid van de stichting.

8.3 Toelichting exploitatie

De Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden heeft over het boekjaar 2015 een resultaat behaald van € -296.372. Het over het boekjaar 2014 behaalde resultaat bedroeg € -461.275. De resultaten over beide jaren zijn als volgt tot stand gekomen.

STICHTING OPENBAAR PRIMAIR EN SPECIAAL ONDERWIJS LEIDEN VERKORTE RESULTATENREKENING (X € 1.000)	REALISATIE 2015	BEGROOT 2015	REALISATIE 2014
Ministerie OCW	24.005	22.914	23.065
Overige overheidsbijdragen	1.023	891	1.181
Overige baten	968	837	1.080
Totaal baten	25.996	24.642	25.326
Personele lasten	22.149	21.125	21.584
Afschrijvingen	361	363	340
Huisvestingslasten	1.857	1.749	1.733
Overige instellingslasten	1.971	2.246	2.197
Totaal lasten	26.338	25.483	25.854
Saldo baten en lasten	-342	-841	-528
Financiële baten	46	65	67
Exploitatieresultaat	-296	-776	-461

De afwijking tussen de begroting en de realisatie 2015 is in onderstaand overzicht zowel in euro's (x 1.000) als in percentages opgenomen. Daarnaast ziet u de verschillen tussen de realisatie 2014 en 2015.

MUTATIES BATEN EN LASTEN 2015	EXPL 2015 BGR 2015	IN % VAN BGR 2015	EXPL 2015 EXPL 2014	IN % VAN EXPL 2014
Ministerie OCW	1.091 (v)	5%	940 (v)	4%
Overige overheidsbijdragen	132 (v)	15%	-158 (n)	-13%
Overige baten	131 (v)	16%	-112 (n)	-10%
Totaal baten	1.354 (v)	5%	670 (v)	3%
Personele lasten	1.024 (n)	5%	565 (n)	3%
Afschrijvingen	-2 (v)	-1%	21 (n)	6%
Huisvestingslasten	108 (n)	6%	124 (n)	7%
Overige instellingslasten	-275 (v)	-12%	-226 (v)	-10%
Totaal lasten	855 (n)	3%	484 (n)	2%
Financiële baten	-19 (n)	-29%	-21 (n)	-31%
Exploitatieresultaat	480 (v)		165 (v)	

Baten

Rijksbijdragen

Op 4 februari 2015 zijn als gevolg van het onderwijsakkoord nieuwe bekostigingsbedragen bekend gemaakt voor 2014/2015. Deze bedragen golden met terugwerkende kracht vanaf september 2014. Per augustus 2015 zijn de bedragen opnieuw bijgesteld met het oog op het nieuwe loonakkoord. Dit betekent dat de bedragen die ontvangen zijn voor lumpsum en voor personeels- en arbeidsmarktbeleid aanzienlijk hoger waren dan begroot. Met name de subsidie personeels- en arbeidsmarktbeleid is bijna 25% hoger dan begroot (€ 400.000). In de begroting was geen rekening gehouden met groeisubsidie; uiteindelijk is er

€ 268.000 ontvangen voor groei. Daarnaast zijn er lerarenbeurzen ontvangen voor scholing à € 54.000, welke niet begroot waren.

Overige overheidsbijdragen

Deze zijn conform begroting. Het betreft de subsidies voor onderwijskansen, zoals VVE, kopklas en schakelklas, startgroep peuters, verlengde leertijd, ouderbetrokkenheid etc. Onder deze post staat ook de vergoeding loonkosten van de combinatiefunctionarissen. Ten opzichte van 2014 is er een duidelijke afname van deze subsidies.

Overige baten

Hieronder vallen ontvangen vergoedingen voor medegebruik van lokalen, detachingsvergoedingen personeel, bijdragen projecten en premiedifferentiatie vervangingsfonds, leerling-gebonden bijdragen van organisaties als Visio en Auris etc. De overige baten zijn hoger dan begroot door meer opbrengsten uit detacheringen personeel (+ € 113.000) en meer ter beschikking stellen lokalen aan derden.

Lasten

Personele lasten

De totale loonkosten zijn bijna 4% hoger dan begroot, namelijk € 20.323.652. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de loonsverhoging per 1 september van 1,25%. Een andere oorzaak is de berekeningswijze met Formatie Plaats Eenheden (FPE's). Het gehanteerde bedrag voor FPE (€ 59.755) was lager dan de werkelijke gemiddelde personele last van de stichting (€ 61.200). Het gevolg is dat meer FPE's werden ingezet dan - vertaald in werkelijke euro's - paste binnen de begroting.

Inhuur personeel à € 485.000 betreft de doorbetaling aan de Ambulant Educatieve Dienst (AED) van de subsidie voor ambulante begeleiding. Vanaf 1 augustus 2015 worden deze gelden rechtstreeks uitbetaald aan de AED.

De vrije ruimte voor de werkkostenregeling bedraagt 1,2% van de fiscale loonsom, oftewel ruim € 160.000. Wanneer de uitgaven binnen dit bedrag vallen is geen loonbelasting verschuldigd. Uitgaven die de vrije ruimte overschrijden worden belast met 80% loonheffing. Bij het bedrag dat geboekt is op de werkkostenregeling moeten nog de vergoedingen geteld worden die genoten zijn via het salaris, zoals bedrijfsfitness en de fietsregeling. Geconcludeerd kan worden dat PROOLeiden ruim binnen de vrije ruimte blijft.

Huisvestingslasten

Het bedrag aan betaalde huur betreft de huur van het bestuursbureau en de gebruikersvergoeding van de Viersprong. Deze laatste is vorig jaar onterecht geboekt op klein onderhoud. Wanneer we de huisvestingskosten van de Viersprong in de begroting 2015 en de exploitatie 2014 corrigeren, is het bedrag aan klein onderhoud nog steeds lager dan begroot. In de periode 2016-2019 zal er een inhaalslag plaatsvinden in het onderhoud op de scholen. Er wordt gezocht naar een manier van organiseren van onderhoud die zo efficiënt en effectief mogelijk is. Bovenstaande heeft ook gevolgen gehad voor het groot onderhoud ten laste van de voorziening. In de begroting was een zeer gering bedrag opgenomen voor groot onderhoud.

De overschrijding op huisvesting wordt veroorzaakt door een te lage begroting voor onder andere energiekosten.

Overige instellingslasten en leermiddelen

De overige lasten zijn de uitgaven die het meest variabel zijn en dus meebewegen met de leerlingaantallen. Ondanks de lichte

groei in het aantal leerlingen zijn de lasten in 2015 juist afgenomen. De kosten bedrijfsvoering zijn lager door minder uitgaven voor huishouding, schooladministratie, aanschaf klein meubilair en ICT, en overige diverse kosten.

Het grootste verschil zit echter in de onderwijsprojecten en activiteiten. Er is aanzienlijk minder uitgegeven dan begroot en dan vorig jaar. Belangrijkste afwijkingen zijn:

- Uitgaven t.i.v. ouderbijdragen: € 50.000 was ten onrechte in de begroting opgenomen.
- Voor- & Vroegschoolse Educatie: € 65.000 van de subsidie is niet aangewend. Er wordt een verzoek ingediend bij de gemeente om in 2016 alsnog over dit bedrag te mogen beschikken.
- Kosten schoolbegeleidingsmiddelen: € 80.000 is minder uitgegeven aan ondersteunende adviesorganisaties als Onderwijsbegeleidingsdiensten.
- Onderwijsprojecten: € 65.000 is minder uitgegeven dan begroot.

Investerings

Ondanks dat het totaal aan investeringen de begroting niet veel overschrijdt is wel duidelijk dat de investeringen niet conform ingediende plannen worden uitgevoerd. Lag in de begroting de nadruk op investeringen in leermiddelen, in de realisatie is vooral geïnvesteerd in ICT. Er zal in de toekomst meer nadruk gelegd worden op goede meerjarige investeringsplannen. Deze plannen hangen direct samen met de visie van de school als het gaat om kwaliteit en innovatie en onderwijsverbetering.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen voornamelijk de rentemiddelen van de spaar- en beleggingsgelden. Per saldo zijn de financiële baten en lasten voor het gehele jaar 2015 begroot op € 65.000, de realisatie bedroeg € 46.000: er is onvoldoende rekening gehouden met de dalende rentepercentages.

Totaalbeeld

Het voorlopig resultaat 2015 bedraagt € 296.372 negatief, terwijl er een negatief resultaat begroot was van € 776.000. Belangrijkste oorzaak voor de afwijking is de verhoging van de lumpsum en subsidie personeels- en arbeidsmarktbeleid waar in de begroting geen rekening mee gehouden was, immers deze bedragen waren ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend. Daarnaast was in de begroting geen subsidie opgenomen voor groei.

De hogere subsidie is aangewend ter dekking van hogere personele lasten. De loonkosten vielen hoger uit door inzet meer fte's, een hogere gemiddelde personele last (GPL) dan het FPE normbedrag, versterkt door een loonsverhoging in augustus. De overige personele lasten waren hoger door meer inhuur interim medewerkers en werving van nieuwe medewerkers. Opmerkelijk zijn de lagere overige instellingslasten. Naast een duidelijke bezuiniging op bedrijfsvoering is er beduidend minder uitgegeven aan onderwijsprojecten.

8.4 Toelichting Balans

Ultimo 2015 is de volgende balans vastgesteld:

STICHTING OPENBAAR PRIMAIR EN SPECIAAL ONDERWIJS LEIDEN VERKORTE BALANS (X € 1.000)	BALANS 31-12-2015	BALANS 31-12-2014
Activa		
Materiële vaste activa	2.672	2.468
Financiële vaste activa	2.022	2.022
Vorderingen	2.864	2.779
Liquide middelen	9.264	9.502
Totaal	16.822	16.771
Passiva		
Eigen vermogen	10.066	10.363
Voorzieningen	2.808	2.637
Schulden lang	0	0
Schulden kort	3.948	3.771
Totaal	16.822	16.771

De boekwaarde van de materiële vaste activa is toegenomen doordat het bedrag aan investeringen hoger was dan de afschrijvingen. Het eigen vermogen is afgenomen met het negatieve resultaat van € 296.372. De hoogte van de voorziening onderhoud is toegenomen doordat er in 2015 weinig onderhoud ten laste van de voorziening heeft plaatsgevonden.

De mutaties ten opzichte van 2014 zijn als volgt:

MUTATIES	TOENAME (T) AFNAME (A)	31-12-2015 31-12-2014
Materiële vaste activa	(t)	204
Financiële vaste activa	(t)	0
Vorderingen	(t)	85
Liquide middelen	(a)	-238
Totaal	(t)	51
Eigen vermogen	(a)	-297
Voorzieningen	(t)	171
Schulden lang	(t)	0
Schulden kort	(t)	177
Totaal	(t)	51

8.5 Resultaatverdeling en vermogen

Het totaal jaarresultaat bedraagt € 296.372 negatief.

Vorgesteld wordt om het jaarresultaat als volgt te bestemmen:

Algemene reserve	-/- € 193.921
Bestemmingsreserve Publiek	-/- € 102.451

Daarmee bedraagt het eigen vermogen ultimo 2015: € 10.066.336. Daarvan is € 2.647.365 ondergebracht in bestemmingsreserves.⁴ Het vrij besteedbare deel van het eigen vermogen, de algemene reserve, bedraagt ultimo 2015 € 7.418.971.

In de gedachte van de lumpsum en het Financieel Beleidsplan heeft er een herindeling plaatsgevonden van de reserves. De bestemmingsreserves ICT, meubilair, duurzame leermiddelen, BAPO en overige bestemmingen zijn toegevoegd aan de algemene reserve van de stichting of ondergebracht in een bestemmingsreserve per school. Dit geeft de scholen de ruimte om de gelden daar in te zetten waar zij nodig zijn om de kwaliteit van het onderwijs te borgen. De bestemmingsreserve scholen bedraagt ultimo 2015 € 1.921.625. Daarnaast is er een bestemmingsreserve exploitatie gymzalen à € 725.740.

8.6 Kengetallen

Op grond van balans en exploitatierekening is een aantal indicatoren en kengetallen becijferd. Deze zijn onderstaand opgenomen.

Uit dit overzicht blijkt dat de financiële positie van PROOLEiden als sterk valt te kwalificeren. De vermogenspositie van PROOLEiden is gezond. Ultimo 2015 liggen zowel liquiditeit, weerstandsvermogen als kapitalisatiefactor ruim boven de daarvoor gangbare landelijke normen. Hieruit volgt dat de vermogenspositie ruimte biedt voor het opvangen van mogelijke financiële tegenvallers in toekomstige jaren dan wel de mogelijkheid biedt om een aantal gerichte eenmalige verbeteringen te financieren op bijvoorbeeld het vlak van onderwijskundige methodieken, huisvesting of ICT. Dat is met het oog op het meerjarenperspectief een goed startpunt.

Tegelijkertijd realiseren wij ons dat dat op een verantwoorde wijze dient te gebeuren en dat structurele baten en lasten met elkaar in evenwicht dienen te blijven. Een negatief exploitatiesaldo is op termijn ongewenst omdat daarmee de vermogenspositie op een structurele wijze wordt uitgehold. De vermogenspositie biedt dus vooral ruimte om incidentele verbeteringen in de infrastructuur aan te brengen of op specifieke punten kwaliteitsverbetering door te voeren.

KENGETALLEN	2015	2014	STREEFWAARDE BEVOEGD GEZAG
Liquiditeit			
<i>(Vlottende activa / kortlopende schulden)</i>	3,07	3,26	> 1
De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. De liquiditeitspositie geeft de situatie per 31 december weer; er is dus sprake van een momentopname.			
Solvabiliteit			
<i>(Eigen vermogen -excl. voorzieningen- / totale passiva)</i>	0,60	0,62	> 0,3
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is aan al haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen aan.			
Solvabiliteit 2			
<i>(Eigen vermogen -incl. voorzieningen- / totale passiva)</i>	0,77	0,78	> 0,4
Rentabiliteit			
<i>(Resultaat / totale baten)</i>	-1,14%	-1,82%	0,5%
De rentabiliteit geeft de winstgevendheid van de organisatie aan uitgedrukt in een percentage van de totale baten.			
Weerstandsvermogen			
<i>(totale reserves / totale baten * 100%)</i>	38,72%	40,92%	<25%
Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is om financiële tegenvallers met eigen middelen op te vangen.			
Kapitalisatiefactor			
<i>(Balanstotaal -excl. gebouwen en terreinen- / totale baten incl. fin. baten)</i>	64,59%	66,05%	35%
De kapitalisatiefactor geeft aan of de organisatie een deel van het vermogen niet of onvoldoende inzet voor de kerntaken.			
Personele lasten / totale lasten * 100%	84,09%	83,48%	85%
Dit kengetal geeft het percentage weer van de personele lasten ten opzichte van de totale lasten.			
Materiële lasten / totale lasten * 100%	15,91%	16,52%	15%
Dit kengetal geeft het percentage weer van de materiële lasten ten opzichte van de totale lasten.			

⁴ Een bestemmingsreserve is een afgezonderd deel van het eigen vermogen op grond van een besluit van de directeur-bestuurder.

9 CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

Schoolbesturen zijn verplicht om hun toekomstperspectief op te nemen in een zogeheten continuïteitsparagraaf in het jaarverslag. Deze continuïteitsparagraaf richt zich ten eerste op de financiële gevolgen van toekomstige ontwikkelingen voor de drie jaren volgend op het verslagjaar. Ten tweede bevat de paragraaf een inhoudelijke en procesmatige beschrijving van het risicomanagement. Tot slot moet worden vermeld hoe wordt omgegaan met de code Good Governance van het primair onderwijs.

9.1 In- en externe ontwikkelingen

Er is een aantal factoren dat bepalend is voor het financieel perspectief van PROOLEiden in de komende jaren. Deze factoren liggen op de gebieden van de onderwijsinhoud, ontwikkeling van leerlingaantallen, organisatie, financiën, huisvesting en personeel. De meest relevante ontwikkelingen op een rij:

CAO PO - Lonen

Niet meegenomen in de begroting zijn de ontwikkelingen als gevolg van het loonruimteakkoord. In juli 2015 sloot de minister van Binnenlandse Zaken, samen met andere sectorwerkgevers in overheid en onderwijs een akkoord over de loonruimte voor 2015 en 2016. Rijksoverheid en vakbonden waren nog niet tot overeenstemming gekomen betreffende de nieuwe loonspraken en daarom zijn deze niet meegenomen in de meerjarenbegroting. Uitgangspunt is dat de verhoging van de loonkosten (5,05 %) budget neutraal zal verlopen: de financiering van de loonsverhoging vindt plaats door de daling van de pensioenpremies (0,8 en 1%) en door verhoging van de rijks bekostiging.

Modernisering Vervangingsfonds

Schoolbesturen in het primair en speciaal onderwijs zijn op dit moment aangesloten bij het Vervangingsfonds, waar ze de kosten voor vervanging van ziek personeel kunnen declareren. Door de invoering van de lumpsumbekostiging en door decentralisatie van taken ligt de directe verantwoordelijkheid voor het voeren van goed personeelsbeleid bij de schoolbesturen. Daarom is er nu het voornemen om de verplichte wettelijke aansluiting van schoolbesturen bij het Vervangingsfonds en het Participatiefonds los te laten per 1 januari 2018. De verplichte premieafdracht aan het Vervangingsfonds staat immers haaks op het systeem van lumpsumbekostiging. Ook draagt het huidige systeem niet bij aan het terugdringen van het relatief hoge ziekteverzuim in het primair onderwijs. In de toekomst zullen schoolbesturen zelf kunnen kiezen hoe zij verzuimrisico's willen afdekken. Gelijktijdig met de modernisering van het Vervangingsfonds zal ook het Participatiefonds gemoderniseerd worden. Vooruitlopend op deze ontwikkeling heeft PROOLEiden in 2015 het voornemen uitgesproken om zich aan te sluiten bij een regionale vervangingspool (zie hieronder).

Vervangingspool

Teneinde de vervanging van zieke leerkrachten ook in de toekomst goed te regelen zal PROOLEiden zich in de loop van 2016 aansluiten bij een regionale vervangingspool, die zal ontstaan in samenwerking met ongeveer 20 andere schoolbesturen in de regio Den Haag - Gouda - Leiden. De organisatorische en

logistieke kosten van deze pool worden door deze besturen in gezamenlijkheid gedragen op basis van een bijdrage per leerling.

Vluchtelingenproblematiek

Besturenorganisaties constateren dat de vluchtelingenproblematiek de grote afwezige factor is in de Rijksbegroting. Hoewel de problematiek wel in de Troonrede werd genoemd, ontbreken in de OCW begroting de extra kosten voor opvang van het toenemende aantal vluchtelingen en het onderwijs aan hun kinderen. Ondanks de onzekerheid van bekostiging neemt PROOLEiden de komende jaren haar verantwoordelijkheid in het realiseren van goed onderwijs voor deze kinderen. Daartoe zal zij haar kennis van de Internationale Klassen (op Telders en Bredeschol Meerenwijk) inzetten en is in december 2015 op De Houtmarkt, onder de paraplu van Lucas van Leyden, een onderwijsvoorziening voor de vluchtelingenkinderen, onder de naam De Houtduif, gerealiseerd.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs is voornemens het huidige Ondersteuningsplan (met enige wijzigingen) met één jaar te continueren. Inmiddels wordt steeds meer duidelijk dat de lijn waarin samenwerking van scholen voor primair onderwijs in de kringstructuur zich verder zal versterken. Scholen krijgen derhalve steeds meer ruimte om vanuit samenwerking met collega scholen en partners in de directe omgeving passend onderwijs aan te bieden. Zij zullen zich er daarbij van bewust moeten zijn dat de toegekende middelen van het Samenwerkingsverband door het gehele schooljaar heen ingezet moeten worden om vanuit onderwijsbehoefte passend onderwijs voor alle kinderen in de school en kring te verzorgen. Het bedrag (€ 100 per leerling) dat scholen ontvangen wordt daarbij als een constante gezien. De overgangsregeling leerlinggebonden Financiering (LGF) houdt per 1 augustus 2016 op te bestaan en wordt dan omgezet naar financiering middels arrangementsgelden.

Speciaal Onderwijs

De Speciaal Onderwijs scholen van PROOLEiden verzorgen voornamelijk onderwijs voor de kinderen uit de Samenwerkingsverbanden PPO Leiden, Duin & Bollenstreek en Rijnstreek. De ontwikkelingen rondom de transitie Jeugdzorg, ontwikkeling naar Gespecialiseerd Onderwijs, herinrichting van de huidige voorzieningen (JRK Houtmarkt) en ontwikkeling naar nieuwe onderwijszorgvoorzieningen (SLOEP) geven veel onzekerheid. Zo wordt de huidige JRK Houtmarkt ontmanteld, verhuist de speciaal onderwijs klas uit JRK De Houtmarkt naar PI De Brug en wordt binnen PI De Brug in 2016 de nieuwe voorziening SLOEP ontwikkeld. Daarnaast wordt bij OZC Orion opvang in de crisisgroep niet meer rechtstreeks gefinancierd. In samenwerking met de Leidse schoolbesturen voor speciaal onderwijs voert PROOLEiden overleg met de Samenwerkingsverbanden t.b.v. een meer uniforme wijze van financiering van deze regio-overstijgende voorzieningen. PROOLEiden participeert, met haar ambulante begeleiders, in de coöperatie Ambulant Educatieve Dienst. Geconstateerd is dat de samenwerking tussen AED en moederscholen de afgelopen

jaren onvoldoende aandacht heeft gehad, in schooljaar 2015-2016 zijn initiatieven gestart om dit te versterken. Bij het opgaan van de Dienst Ambulante Begeleiding van PROOLEiden in de AED zijn met de AB'ers (12,1 fte) afspraken gemaakt betreffende een terugkeergarantie. PROOLEiden gaat over het beëindigen van die terugkeergarantie in gesprek met het bestuur van de AED.

Huisvesting bestuursbureau

Medio 2016 loopt het huurcontract ten behoeve van het kantoorpand Maresingel 3 af. Inmiddels is een oriëntatie gestart betreffende mogelijk nieuwe huisvesting van het bestuursbureau PROOLEiden. Een besluit over verhuizing en/of continuering van het huidige contract voor een korte periode zal voorjaar 2016 genomen worden. De afgelopen maanden hebben het Samenwerkingsverband Primair Passend Onderwijs Leiden, de Ambulante Educatieve Dienst, Stichting Openbare Basisscholengemeenschap Leiderdorp, Peuterspeelwerk Leiden e.o. en PROOLEiden het idee opgevat om hun huisvesting samen te organiseren in een 'Huis van het onderwijs'. Inmiddels hebben ook de Leidse schoolbesturen voor speciaal onderwijs (SSOL en LKO) aangegeven in dit initiatief te willen participeren. In het Huis van het onderwijs vinden deze verschillende onderwijs-

organisaties een onderdak en willen zij de samenwerking met elkaar verder versterken.

Locatie Houtmarkt

De opvang van vluchtelingen kinderen van de Pré - POL Wassaarseweg, zal minimaal één jaar op deze locatie gehuisvest blijven. Door het vertrek van JRK De Houtmarkt/SO PI De Brug uit het gebouw Houtmarkt heeft PROOLEiden de ambitie om dit schoolgebouw vanaf schooljaar 2016-2017 als overlooplocatie voor (de wachtlijst-) leerlingen van Lucas van Leyden en Woutertje Pieterse te gaan gebruiken.

9.2 Leerlingtellingen

De bekostiging vanuit het Rijk is grotendeels gebaseerd op de leerlingtellingen per 1 oktober. De ontwikkeling van de leerlingaantallen is dan ook cruciaal voor de financiële situatie van PROOLEiden in de komende jaren. Tegen de landelijke en regionale ontwikkelingen in is de verwachting dat het leerlingenaantal bij PROOLEiden toeneemt. De prognose wordt bepaald door de kwaliteit van het geboden onderwijs, demografische ontwikkelingen, capaciteit van de school en nieuwbouwplannen in de omgeving. Vorig jaar werd nog uitgegaan van een daling na 2017. Nu is de verwachting dat de groei gematigd zal doorzetten.

De prognose voor de periode 2016-2018⁵ is als volgt:

TOTAAL SCHOLEN	WERKELIJK 01-10-2013	WERKELIJK 01-10-2014	WERKELIJK 01-10-15	PROGNOSE 01-10-2016	PROGNOSE 01-10-2017	PROGNOSE 01-10-2018
Aantal leerlingen jonger dan 8	2353	2260	2298	2394	2377	2380
Aantal leerlingen 8 jaar en ouder	2008	2114	2175	2143	2208	2252
Totaal aantal leerlingen	4361	4374	4473	4537	4585	4632
Aantal leerlingen met gewicht 0,0	3992	3971	4046	4134	4190	4241
Aantal leerlingen met gewicht 0,3	154	151	154	148	144	142
Aantal leerlingen met gewicht 1,2	215	252	273	255	251	249
Totaal aantal gewichtenleerlingen	4361	4374	4473	4537	4585	4632
Aantal leerlingen NOAT	905	1005	1108	1091	1095	1087
Aantal leerlingen CUMI	1	1	6	1	0	0

De verdeling primair onderwijs en speciaal onderwijs is als volgt:

VERDELING PO-SO	WERKELIJK 01-10-2013	WERKELIJK 01-10-2014	WERKELIJK 01-10-15	PROGNOSE 01-10-2016	PROGNOSE 01-10-2017	PROGNOSE 01-10-2018
Totaal PO						
Aantal leerlingen jonger dan 8	2287	2192	2241	2324	2311	2318
Aantal leerlingen 8 jaar en ouder	1923	2019	2071	2039	2110	2161
Totaal aantal leerlingen	4210	4211	4312	4363	4421	4479
Totaal SO						
Aantal leerlingen jonger dan 8	66	68	57	70	66	62
Aantal leerlingen 8 jaar en ouder	85	95	104	104	98	92
Totaal aantal leerlingen	151	163	161	174	164	154

- Er wordt uitgegaan van een groei van 4473 nu naar 4632 over 4 jaar, oftewel 3,5 %.
- De groei vindt op de langere termijn plaats in het PO (+ 3,8%) en niet in het SO (-/- 4,5%).
- Het aantal gewichtenleerlingen zal afnemen. Dit heeft gevolgen voor de rijksbekostiging (relatieve afname).
- De verhouding onderbouw - bovenbouw blijft gelijk (1,056:1).
- Binnen dit totaalbeeld zijn op het niveau van de scholen weer andere patronen zichtbaar. Dat beeld is nogal divers. Een aantal scholen zit in een groeiscenario, bij een beperkt aantal scholen neemt het leerlingaantal af.

⁵ In verband met correcties in BRON kunnen de tellingen per 1 oktober 2013 en 1 oktober 2014 licht afwijken van eerder gepresenteerde cijfers.

9.3 Financieel toekomstperspectief

Parallel aan het opstellen van de begroting voor het jaar 2016 is de meerjarenbegroting 2016-2019 opgesteld. Deze ziet er als volgt uit:

Bedragen in €

SAMENVATTING EXPLOITATIE	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017	BEGROTING 2018	BEGROTING 2019
Baten				
Rijksbijdragen OCW allocatie	22.108.800	22.840.700	23.159.500	23.282.000
Rijksbijdragen OCW school	633.300	501.300	440.000	317.900
Rijksbijdragen OCW via SVW	873.600	654.400	660.900	666.000
Overige overheidsbijdragen en -subsidie	759.400	635.100	635.100	635.100
Overige baten	508.600	467.400	460.400	452.600
Totaal baten	24.883.700	25.098.900	25.355.900	25.353.600
Lasten				
Loonkosten	19.437.900	19.324.100	19.625.800	19.760.100
Overige personeelslasten	1.533.500	1.564.200	1.589.100	1.616.800
Afschrijvingen	396.400	445.900	449.800	405.800
Huisvestingslasten	1.743.200	1.716.700	1.718.600	1.718.600
Leermiddelen	978.600	914.300	916.500	924.000
Overige lasten	908.500	889.900	893.900	895.500
Totaal lasten	24.998.100	24.855.100	25.193.700	25.320.800
Financiële baten	44.000	40.000	36.000	36.000
Resultaat	-70.400	283.800	198.200	68.800
Kwaliteitsimpuls en innovatie	-175.000	-132.500	-128.500	-120.500
Resultaat tlv/tgv reserve	-245.400	151.300	69.700	-51.700

De meerjarenbegroting is - in tegenstelling tot vorig jaar - positief. Dit komt doordat de prognose van de leerlingenaantallen positief is bijgesteld en nu resulteert in groei in plaats van krimp (zie grafiek). Als gevolg hiervan neemt de rijksbekostiging toe in plaats van af. Daarnaast zijn dit jaar de gelden van het Nationaal Onderwijsakkoord meegenomen met als gevolg een hogere subsidie Personeel en Arbeidsmarktbeleid en meer gelden ten behoeve van de Prestatiebox. De loonkosten nemen ook toe maar minder progressief dan de baten. Op leermiddelen en overige lasten hebben de scholen bezuinigingen doorgevoerd teneinde een sluitende begroting te kunnen presenteren.

Belangrijkste ontwikkelingen

Baten

In 2016 komt de grootste tranche uit het Nationaal Onderwijsakkoord (NOA) beschikbaar. Het primair onderwijs krijgt een investering van € 93 miljoen. Toch is bij het primair onderwijs sprake van een licht dalende trend in de beschikbare middelen. Met name de bijzondere subsidies staan onder druk. Vanuit het rijk en gemeente zijn dit subsidies als onderwijskansen, gewichtenregeling, impulsgebieden en opvang vreemdelingen. De totale baten nemen absoluut toe, maar gezien de toename van het aantal leerlingen, relatief af.

Allocatie

In het verleden overheerste het gelijkheidsprincipe, waarbij de hoofdgedachte was dat scholen niet benadeeld mochten worden door bijvoorbeeld een duurder team of duurdere huisvesting. Vanuit deze gedachte is destijds gekozen voor het FPE-model voor de berekening van de loonkosten en zijn een aantal kostenposten bovenschools geregeld. Ter dekking van deze gedeelde activiteiten en risico's werd een deel van de bekostiging gealloceerd in een bovenschoolse begroting. Posten die hieronder vielen waren huisvesting, investeringen meubilair, kosten administratiekantoor, kosten Arbo etc.

In het Strategisch Beleidsplan 2016-2019 is de visie van integrale verantwoordelijkheid van de schoolleider uitgangspunt van bedrijfsmatig handelen geworden. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling de concerngedachte los te laten, echter om integraal verantwoordelijk te kunnen zijn, moet een directeur inzicht hebben in alles dat met zijn locatie te maken heeft. Teneinde dit mogelijk te maken zijn kostenposten die onlosmakelijk met de school te maken hebben per januari 2016 opgenomen in de begroting van de school. In deze strategie past ook de overgang van FPE naar werkelijke loonkosten per 1 januari 2016. Het werken in euro's sluit aan bij de uitgangspunten van de lumpsumfinanciering (ontschotting, deregulering en autonomievergroting),

de besturingsfilosofie van PROOLeiden (integraal verantwoordelijk schoolleiderschap), transparantie en de eenduidigheid van werken (bij de SO-scholen wordt al langere tijd met het euro-model gewerkt). Deze werkwijze sluit ook aan op de wijze waarop de feitelijke vastlegging binnen financiële en personele systemen plaatsvindt, waardoor administratieve werkprocessen efficiënter en effectiever ingericht kunnen worden. Hiermee wordt voldaan aan het beheersings- en informatieprincipe die de integrale verantwoordelijkheid van de directeuren vereist.

Lasten

Ondanks een lichte groei in het leerlingenaantal stijgen de loonkosten en personele bezetting niet evenredig mee. Dit wordt opgevangen door een efficiëntere inzet van medewerkers naar aanleiding van de invoering van de 40-urige werkweek.

Per schooljaar wordt gekeken naar de beschikbare formatie per 1 augustus van het desbetreffende schooljaar. De beschikbare formatie is die formatie die op basis van de financiële situatie voor het daaropvolgende schooljaar inzetbaar is. Deze zal ongeveer gelijk blijven op basis van de analyse uit het bestuursformatieplan voor de komende drie schooljaren.

De ontwikkeling van de beschikbare formatie ziet er als volgt uit:

FORMATIE	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Directie	24,6	24,6	24,6	24,6
OP	234,7	236,6	237,9	235,3
OOP	54,1	51,1	51,1	51,1
Totaal	313,4	312,3	313,6	311

Op basis hiervan zal de in te zetten formatie slechts maximaal 311 formatieplaatsen zijn met eventueel de komende twee jaar een incidentele inzet van twee extra formatieplaatsen. In meerjarenperspectief zijn de loonkosten niet geïndexeerd, wel is ook na 2015 rekening gehouden met toe te kennen periodieken.

Bedragen in €

INVESTERINGEN	2016	2017	2018	2019
Meubilair	46.800	4.000	1.000	1.000
Leermiddelen	356.000	128.700	59.900	15.900
ICT	368.500	195.700	134.000	83.000
Totaal investeringen	771.300	328.400	194.900	99.900
Totaal afschrijvingen	396.434	445.904	449.766	405.815

Scholing / professionalisering

Op schoolniveau is per fte € 500 beschikbaar. Dit budget is bedoeld om de werknemer in staat te stellen invulling te geven aan zijn eigen professionalisering. Daar waar scholen een extra impuls willen geven aan de professionalisering van medewerkers is een budget toegevoegd, voor zover dit in de reguliere begroting paste.

Het professionaliseringsbudget voor de functiecategorie Directie is buiten de schoolbegroting gehouden. Er is sprake van een bovenschools professionaliseringsbudget van € 2.000,- per jaar per fte. Dit budget wordt in overleg met de werkgever ingezet voor gezamenlijke en individuele professionaliseringsactiviteiten.

Duurzame inzetbaarheid

De regeling duurzame inzetbaarheid is gericht op arbeidsparticipatie en ontwikkeling van alle werknemers, jong én oud. De oude BAPO-regeling is komen te vervallen. Hiervoor is het bijzonder budget voor oudere medewerkers in de plaats gekomen. Er vindt geen nieuwe instroom meer plaats in de BAPO-regeling. De eigen bijdrage aan dit verlof (met uitzondering van het basis budget van 40 uur naar rato van de aanstellingsomvang) bedraagt 50%, en 40% voor de werknemer die benoemd is in een functie met schaal 8 of lager. Voor de regeling van duurzame inzetbaarheid mag een voorziening opgenomen worden. In 2016 zal de hoogte van de voorziening berekend worden.

Huisvesting

Met technisch en groot onderhoud wordt in 2016 een achterstand weggewerkt. Deze kosten worden betaald uit de voorziening onderhoud. Door clustering van werkzaamheden kan efficiëntie worden bereikt en overlast op scholen worden beperkt. Alle onderhoud is gericht op duurzame exploitatie van de schoolgebouwen, waardoor klein onderhoud beperkt kan blijven.

Investeringsen

In de tabel hieronder zijn de voorgenomen investeringen opgenomen.

De economische levensduur van investeringen varieert van 4 tot 20 jaar. In de begroting zijn vooral investeringen opgenomen voor 2016. Dit betekent dat er óf een inhaalslag plaatsvindt óf dat er weinig lange termijn visie is. Streven is de komende jaren de lange termijn investeringsplannen nauwkeurig uit te werken.

Leermiddelen

Ondanks dat het aantal leerlingen tussen 2015 en 2018 met 3,5% stijgt, is deze stijging niet terug te zien in de uitgaven voor leermiddelen. Tot en met juli 2016 zijn nog subsidies opgenomen zoals gelden voor leerlinggebonden financiering (lgf), die verantwoord moeten worden met gedane uitgaven. Vanaf augustus 2016 stoppen subsidies als lgf en Voor- en Vroegschoolse Educatie en zijn de scholen genoodzaakt te bezuinigen op uitgaven die ten laste komen van deze geoordeelde subsidies.

Overige lasten

Hetzelfde geldt voor de overige lasten. Teneinde een sluitende begroting te presenteren wordt op deze posten bezuinigd. Een aantal scholen is het desalniettemin niet gelukt een begroting te presenteren met een resultaat dat binnen de grenzen van -0,5% en + 0,5% rentabiliteit valt. Deze begrotingen zijn met de directeur van de school en de directeur-bestuurder besproken. Het resultaat is het gevolg van een situatie en derhalve geaccepteerd of er zijn afspraken gemaakt voor de toekomst.

Duidelijk is dat het speciaal onderwijs extra aandacht heeft. Met name OZC Orion heeft te maken met teruglopende inkomsten. Bij PI De Brug worden de aanvullende middelen die de school ontvangt omdat het als Pedagogisch Instituut is aangemerkt, de komende vier jaar afgebouwd.

Begroting voor kwaliteitsimpuls en innovatie

Na de verzelfstandiging van PROOLEiden is de stichting in staat geweest een financieel gezonde vermogenspositie op te bouwen. Niet alleen zijn er bovenscholreserves gecreëerd met bestemmingen als personeel, leermiddelen, schoolbudget en overige bestemmingen, ook op schoolniveau hebben locaties een reserve opgebouwd. In het jaar 2016 zullen in het kader van de lumpsumgedachte en ontschotting, een groot deel van de reserves ondergebracht worden in één algemene reserve. Immers, de gelden moeten daar aangewend kunnen worden waar zij nodig zijn. Daarnaast staat het vermogen van de stichting toe dat er de komende jaren extra geïnvesteerd wordt in kwaliteit en innovatie van het onderwijs.

Innovatie in onderwijs is een van de doelen van het strategisch beleidsplan. Waarbij innovatie niet los kan worden gezien van onderwijsverbetering en -kwaliteit. Binnen PROOLEiden worden schoolteams uitgedaagd om, vanuit een onderzoekende houding, te werken aan onderwijsinnovatie die leidt tot verbetering van de onderwijskwaliteit. Om dit te stimuleren kunnen vanaf 2016 reserves ingezet worden om doelgericht aan onderwijs innovatie en kwaliteitsverbetering te werken.

Voor het aanwenden van de schoolreserves waren in 2015 nog geen kaders en procedures opgesteld. Voorstel is dat de scholen in de loop van 2016 een plan indienen bij de directeur-bestuurder, die de plannen toetst aan nog vast te stellen criteria. De plannen moeten in ieder geval een verbetering van de kwaliteit van het onderwijs betekenen of innovatief zijn. Ook moeten de uitgaven een incidenteel of projectmatig karakter hebben, met andere woorden 'eindig' zijn of in de toekomst in te passen zijn in de structurele begroting. Het aan te wenden bedrag wordt na de resultaatbepaling van 2015 per school vastgesteld.

Balans

De balans laat de volgende ontwikkeling zien:

Bedragen in €

BALANS	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017	BEGROTING 2018	BEGROTING 2019
Activa				
Materiële vaste activa	3.037.400	2.919.900	2.665.000	2.359.000
Financiële vaste activa	2.022.000	2.022.000	2.022.000	2.022.000
Vorderingen	3.400.000	3.400.000	3.400.000	3.400.000
Liquide middelen	6.413.600	6.477.800	6.879.900	7.409.600
Totaal Activa	14.873.000	14.819.700	14.966.900	15.190.600
Passiva				
Eigen vermogen	9.341.300	9.492.500	9.562.200	9.510.400
Voorzieningen	1.931.700	1.727.200	1.804.700	2.080.200
Schulden	3.600.000	3.600.000	3.600.000	3.600.000
Totaal Passiva	14.873.000	14.819.700	14.966.900	15.190.600

De waarde van de materiële vaste activa neemt eerst toe door de geplande investeringen à € 770.000 in 2016. In de jaren erna zijn de afschrijvingen hoger dan de waarde van de investeringen. De liquide middelen nemen in eerste instantie af door de investeringen en door het geplande onderhoud in 2016. In de jaren erna nemen de liquide middelen weer toe door het positieve resultaat. De afname van liquiditeiten als gevolg van onderhoud is terug te zien in de afname van de voorziening onderhoud. Voor 2016 is € 1.080.500 aan groot onderhoud gepland ten laste van de voorziening.

In het financieel beleidsplan zijn de streefwaarden van de hieronder genoemde kengetallen vastgesteld.

KENGETALLEN	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017	BEGROTING 2018	BEGROTING 2019	STREEF- WAARDEN
Liquiditeit	2,73	2,74	2,86	3,00	1 -1,5
Solvabiliteit	0,63	0,64	0,64	0,63	> 0,30
Weerstandsvermogen 1	29%	29%	30%	31%	< 25%
Weerstandsvermogen 2	44%	38%	38%	38%	
Rentabiliteit	-1,1%	0,66%	0,30%	-0,2%	-0,5% - 0,5%

De kengetallen wijken nog behoorlijk af van de streefwaarden van de stichting. De liquide middelen nemen in eerste instantie wel af als gevolg van de investeringen en het groot onderhoud. Deze beïnvloeden het resultaat niet, maar wel de liquiditeitspositie van de stichting.

Teneinde de streefwaarden te gaan benaderen zal er de komende jaren een tekort op de exploitatie als gevolg van de begroting voor de impuls kwaliteit en innovatie toegestaan worden.

Conclusie

Uitgangspunt van deze begroting was de integrale verantwoordelijkheid van de directeur voor zijn locatie. Dit is vormgegeven door de directeur voor de hele begroting, behalve huisvesting, om input te vragen.

In tegenstelling tot vorig jaar gaat de meerjarenprognose uit van groei. Dit levert een ander beeld op voor de komende jaren; er is sprake van een positief resultaat in plaats van negatief. Grote aanpassing in de systematiek van begroten was de overgang van FPE-model naar euro-model wat betreft de loonkosten. Door 100% verevening heeft dit geen gevolgen voor de scholen, maar er is nu wel inzicht in de hoogte van de loonkosten per school. Ook kan er een aansluiting gemaakt worden met rapporten uit RAET, waardoor de uitputting van het budget het hele jaar gemonitord kan worden.

Voor de toekomst is een aantal risico's te benoemen. Zo worden de subsidies t.b.v. VVE beëindigd en zullen de subsidies voor Onderwijskansen waarschijnlijk worden versoberd. Ten laste van beide subsidies zijn de laatste jaren binnen PROOLEiden wel personele verplichtingen ontstaan. Ook de veranderingen bij het vervangings- en participatiefonds brengen risico's met zich mee. Voor wat betreft de aanwending van de reserves is er een begroting bovenscholen opgenomen voor Kwaliteit en Innovatie. In 2016 zal deze begroting uitgebreid worden met de voorstellen van de scholen.

9.4 Risico's en onzekerheden

Met het oog op de toekomst bestaat er nog een aantal aandachtspunten en risico's.

Afschaffing subsidies Onderwijskansen en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De gemeente beëindigt de subsidie VVE en het kabinet is voornemens te bezuinigen op subsidies Onderwijskansen. Daarnaast zullen de gelden anders over de gemeenten verdeeld gaan worden: in de grote gemeenten neemt het aantal kinderen met een risico op achterstand af, terwijl de kleine gemeenten hierin achter lopen. Ook worden de criteria op basis waarvan het geld voor onderwijsachterstanden kan worden verdeeld opnieuw vastgesteld. De gemeente heeft aangegeven dat zij hoopt voor 2017 nog gelden beschikbaar te hebben uit onderbesteding en aflopende subsidietrajecten in 2016. Na 2017 volgt een nieuw beleidskader waarbij opnieuw gekeken wordt naar alle subsidies. Dit alles betekent dat met name de gelden Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) voor de toekomst niet vaststaan. PROOLEiden heeft ruim drie fte benoemd op VVE-gelden.

Ontwikkelingen participatiefonds

Ten aanzien van het participatiefonds geldt dat de instroom landelijk toeneemt. Dit zal leiden tot verhoging van premies en mogelijk verzwaring van de instroomtoets. Dit kan ertoe leiden dat PROOLEiden in de toekomst langjarig en structureel de uitkeringslasten van voormalige medewerkers voor eigen rekening moet nemen. PROOLEiden moet zich hiervan bewust zijn en dit

risico meenemen in de berekening van de gewenste hoogte van het weerstandsvermogen.

Administratie, bedrijfsvoering en naleven regelgeving

Najaar 2015 is de belastingdienst controles gestart voor de loonheffing en de omzetbelasting. Er was geen directe aanleiding om deze controles te doen, PROOLEiden is bij een steekproef naar voren gekomen. De controle loonheffing heeft zich gericht op de gewone salarisadministratie en de uitgaven aan personeel via de schoolbankrekeningen. Bij deze laatste zijn met name de betaalde vrijwilligersvergoedingen aan overblijfskrachten gecontroleerd bij zes scholen. De controle omzetbelasting heeft zich gericht op verhuur van ruimten en detacheringen van personeel. Uit de controle is gebleken dat bij een aantal scholen van PROOLEiden de administratie en uitvoering van regelgeving niet op orde is. Om naheffingen en boetes te voorkomen zullen we in de toekomst alert moet zijn op de volgende zaken:

- Administratieplicht, Bewaarplicht en Identificatieplicht;
- Vergoedingen en verstrekkingen aan werknemers;
- Bankrekeningen scholen;
- Toepassing vrijwilligersregeling.

Gewichtenregeling

Eind 2015 heeft de Inspectie van het Onderwijs een onderzoek gedaan naar naleving van de gewichtenregeling bij twee scholen over de jaren 2012 tot en met 2014.⁶ Uit deze controle is een flink aantal correcties voortgekomen. Enerzijds heeft PROOLEiden de taak de volledigheid en juistheid van de inschrijvingen van leerlingen te verbeteren. Anderzijds zal rekening gehouden moeten worden met minder subsidie in het kader van de gewichtenregeling.

Verder moeten nog genoemd worden:

- De definitieve concrete uitwerking van het bestuursakkoord PO en CAO PO.
- De onzekere (financiële) toekomst van het speciaal onderwijs in het kader van passend onderwijs (PI De Brug, Houtmarkt, Orion).
- Het voortbestaan van het Nova⁷. De exploitatie is niet sluitend en er is een hoge mate van afhankelijkheid van de vrijwillige ouderbijdrage.
- Structureel tekort op aanstellingen van conciërges van € 170.000 (kosten circa € 350.000, subsidie maximaal € 180.000) op het moment dat de subsidieregeling gaat eindigen.
- Aanstellingen voormalig ID-baners (kosten gedekt uit collectieve middelen ad € 175.000).
- De terugkeergarantie voor de medewerkers die vanuit PROOLEiden zijn overgegaan naar de AED (dit betreft per 31 december 2014 12,1 fte, loonkosten op jaarbasis circa € 847.000).

De belangrijkste risico's die PROOLEiden voor de komende jaren ziet, zijn daarmee benoemd. Dominant daarin zijn:

- De ontwikkeling van leerlingaantallen;
- De financiële consequenties van passend onderwijs;
- De onduidelijkheid ten aanzien van de financiële consequenties van de Onderwijsakkoorden.

⁶ Om in aanmerking te komen voor extra middelen op grond van de gewichtenregeling, moet de school het aantal gewichtenleerlingen doorgeven. Voor het vaststellen van het gewicht van de leerling is de opleiding van de ouder(s)/verzorger(s) bepalend. Hiertoe moet de school een standaard ouderverklaring invullen.

⁷ Onderwijs aan hoogbegaafden op de Anne Frankschool.

PROOLEiden heeft deze ontwikkelingen in beeld en zal daarop inspelen door enerzijds de aanpassing van de strategie (ontwikkeling loopt) en anderzijds, daaraan gerelateerd, de ontwikkeling van een nieuwe meerjarenbegroting. Cruciaal daarin zal zijn de mate waarin PROOLEiden op de veranderende omstandigheden weet in te spelen. Gezien het aandeel van de loonkosten in de totale kostenstructuur is de sturing op de omvang van de flexibele schil daarin een bepalende factor.

9.5 Risicobeheersings- en controlesystemen

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het bestaan en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van PROOLEiden. Deze systemen hebben als doel het bewaken van de realisatie van doelstellingen, de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en het naleven van de wet- en regelgeving.

PROOLEiden is lid van de brancheorganisatie voor het primair onderwijs, de PO-raad. Zoals alle leden van de PO-raad, heeft de stichting de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs conform vastgesteld. In deze code zijn de basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders en managers in het primair onderwijs.

PROOLEiden heeft de financiële administratie en salarisadministratie uitbesteed aan het administratiekantoor Onderwijsbureau Hollands Midden in Leiden (OHM). OHM draagt zorg voor de primaire vastlegging van gegevens. De beleidsmedewerker Financiën is eerste aanspreekpunt voor alle interne en externe financiële aangelegenheden en bewaakt de relatie met en werkzaamheden van OHM. De controller ziet daar vanuit zijn rol op enige afstand op toe en bewaakt de wijze van toepassing van de planning & controlcyclus. De samenwerking met en dienstverlening door OHM is medio 2015 geëvalueerd en op basis daarvan gecontinueerd.

PROOLEiden beschikt over een beschrijving van de administratieve organisatie en interne controle. Deze dient te worden geactualiseerd. Het totale stelsel van interne risicobeheersings- en controlesystemen zal in de komende jaren regelmatig worden geëvalueerd en verder geoptimaliseerd. Concrete aanpassingen die in 2015 plaatsvonden betreffen het inrichten van de digitale facturenstromen en het, in relatie daartoe, herzien van de procuratie en uitvoering van het betalingsproces.

Jaarlijks wordt er door een externe accountant een controle op de jaarrekening gedaan. In de jaarrekening van de stichting wordt de goedkeurende verklaring opgenomen. Daarnaast voert de accountant eenmaal in de twee jaar een interimcontrole uit. Deze is gericht op de administratieve organisatie en interne controle van de stichting. De externe accountant zal in de reguliere controle per jaareinde een rapportage opnemen over de financiële positie van PROOLEiden, inclusief de aangegeven off-balance instrumenten en mogelijk open posities. Dit impliceert dat de accountant controleert in hoeverre het treasurystatuut wordt nageleefd op basis van het controleprotocol.

Andere externe organisaties die periodiek controles uitvoeren zijn de onderwijsinspectie, de belastingdienst, de brandweer en de arbeidsinspectie.

Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de risicobeheersings- en controlesystemen ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico's in het boekjaar 2015 niet naar behoren hebben gefunctioneerd.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt niet alleen toezicht op de organisatie, maar ondersteunt ook de directeur-bestuurder in de uitvoering van zijn taak door het geven van adviezen en het fungeren als klankbord. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht in 2015 een gesprek met de wethouder gevoerd waarin zij haar toezichthoudende rol verantwoordde naar de gemeente en overheid. Voor de wijze waarop de Raad van Toezicht dat in 2015 concreet heeft gedaan wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

JAARREKENING

PROOLEIDEN 2015

BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2015

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015		31 DECEMBER 2014	
Activa				
Materiële vaste activa				
Meubilair	1.144.387		1.197.146	
Inventaris en apparatuur	111.946		79.223	
ICT	808.824		601.822	
Duurzame leermiddelen	606.671		590.318	
		2.671.828		2.468.509
Financiële vaste activa				
Effecten	2.000.000		2.000.000	
Leningen en waarborgsommen	22.000		22.000	
		2.022.000		2.022.000
Vorderingen				
Debiteuren	485.800		400.984	
Ministerie van OCW	1.247.709		1.301.433	
Overige overheden (gemeenten)	810.418		695.218	
Overige vorderingen	114.080		175.421	
Overlopende activa	205.976		205.616	
		2.863.983		2.778.672
Liquide middelen				
Kassen	655		248	
Banken	9.262.863		9.501.537	
Overige	250		139	
		9.263.768		9.501.924
Totaal Activa		16.821.579		16.771.105

BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2015

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015		31 DECEMBER 2014	
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	7.418.971		375.752	
Bestemmingsreserves	2.647.365		9.986.956	
		10.066.336		10.362.708
Voorzieningen				
Personeelsvoorzieningen	290.693		294.520	
Onderhoudsvoorziening	2.516.989		2.342.512	
		2.807.682		2.637.032
Kortlopende schulden				
Crediteuren	576.068		983.915	
Loonheffing en premies	984.101		812.825	
Pensioenpremies	223.422		259.120	
Overige overheden (gemeenten)	14.500		0	
Overige kortlopende schulden	194.822		193.522	
Overlopende passiva	1.954.648		1.521.983	
		3.947.561		3.771.365
Totaal Passiva		16.821.579		16.771.105

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

2015

Bedragen in €

	REALISATIE 2015	BEGROTING 2015	REALISATIE 2014
Baten			
Rijksbijdragen OCW	24.004.864	22.913.670	23.064.763
Overige overheidsbijdragen en subsidies	1.023.045	891.000	1.181.050
Overige baten	968.074	837.330	1.080.559
Totaal Baten	25.995.983	24.642.000	25.326.372
Lasten			
Personele lasten	22.148.988	21.124.870	21.584.159
Afschrijvingen	361.281	362.734	340.680
Huisvestingslasten	1.856.606	1.749.264	1.732.915
Overige instellingslasten	1.971.607	2.246.132	2.196.938
Totaal Lasten	26.338.482	25.483.000	25.854.692
Saldo baten en lasten	-342.499	-841.000	-528.320
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	46.127	65.000	67.045
Saldo financiële baten en lasten	46.127	65.000	67.045
Exploitatieresultaat	-296.372	-776.000	-461.275

KASSTROOMOVERZICHT

over 2015

Bedragen in €

	2015		2014	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	-342.499		-528.320	
Afschrijvingen	361.281		340.680	
Mutaties werkkapitaal				
• Vorderingen	-85.311		614.059	
• Kortlopende schulden	176.196		164.987	
Mutaties voorzieningen	170.650		3.325	
		280.317		594.731
Ontvangen interest	46.127		67.045	
Betaalde interest	0		0	
		46.127		67.045
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)investerings materiële vaste activa	-564.600		-345.586	
		-564.600		-345.586
Mutatie liquide middelen		-238.156		316.190
Beginstand liquide middelen	9.501.924		9.185.734	
Mutatie liquide middelen	-238.156		316.190	
Eindstand liquide middelen		9.263.768		9.501.924

Activiteiten

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Omwille van de vergelijkbaarheid van de jaarcijfers 2015 met die van 2014 zijn de vergelijkende cijfers over 2014 in deze jaarrekening, waar nodig, aangepast t.o.v. die in de jaarrekening 2014.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 500, investeringen onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Meubilair (leerlingsets/meubilair 5%, docentenstoelen 10%)			5,00%	10,00%
Inventaris en apparatuur				10,00%
ICT-hardware (infrastructuur, digiborden, servers, pc's/laptops etc.)	6,70%	10,00%	20,00%	25,00%
Leermiddelen			10,00%	

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardevermindering wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

De effecten (beleggingsportefeuille) worden aangehouden tot einde looptijd en worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aanschafwaarde is een representatie van de geamortiseerde kostprijs, aangezien het verschil tussen aanschafwaarde en nominale waarde gering is.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen zijn voor zover noodzakelijk gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten. Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek

Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

In de gedachte van de lumpsum en het Financieel Beleidsplan heeft er een herindeling plaatsgevonden van de reserves. De bestemmingsreserves ICT, meubilair, duurzame leermiddelen, BAPO en overige bestemmingen zijn toegevoegd aan de algemene reserve van de stichting of ondergebracht in een bestemmingsreserve per school. Dit geeft de scholen de ruimte om de gelden daar in te zetten waar zij nodig zijn om de kwaliteit van het onderwijs te borgen. De bestemmingsreserve scholen bedraagt ultimo 2015 € 1.921.625. Daarnaast is er een bestemmingsreserve exploitatie gymzalen à € 725.740.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het

bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte overeenhouding - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25- en 40-jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde op basis van € 550 per fte.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

In de voorziening duurzame inzetbaarheid is de verplichting per ultimo jaar opgenomen voor uitsluitend het gespaarde aanvullende verlof volgens de CAO PO. Met het basisbudget (40 uur bij ft) in combinatie met het aanvullende budget vanaf 57 jaar (130 uur bij ft) kunnen keuzes worden gemaakt die passen binnen de levensfase en de persoonlijke situatie en die de duurzame inzetbaarheid vergroten. PROOLEIDEN heeft geen personeelsleden die sparen en derhalve geen voorziening.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Baten

Rijksbijdragen

De ontvangsten (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) waar geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Niet-geoormerkte subsidies waaraan een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, worden op basis van een bestedingsplan toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Geoomerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoomerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag vermindert met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen.

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord. Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2015

Activa

Vaste activa

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Materiële vaste activa		
Meubilair	1.144.387	1.197.146
Inventaris en apparatuur	111.946	79.223
ICT	808.824	601.822
Duurzame leermiddelen	606.671	590.318
	2.671.828	2.468.509

Bedragen in €

Specificatie materiële vaste activa	Verkrijgingsprijs t/m 2014	Cum.afschr. t/m 2014	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen 2015	Desinvesteringen 2015	Afschrijvingen 2015	Boekwaarde 31-12-2015	Cum.afschr. t/m 2015
Meubilair	2.046.221	-849.075	1.197.146	42.224	0	-94.983	1.144.387	-944.058
Inventaris en apparatuur	121.898	-42.675	79.223	47.931	0	-15.208	111.946	-57.883
ICT	1.263.155	-661.333	601.822	349.548	0	-142.546	808.824	-803.879
Duurzame leermiddelen	1.197.410	-607.092	590.318	124.897	0	-108.544	606.671	-715.636
	4.628.684	-2.160.175	2.468.509	564.600	0	-361.281	2.671.828	-2.521.456

In 2015 zijn de materiële vaste activa staten beoordeeld. Niet meer aanwezige activa is opgeschoond. Totaal is er bij meubilair voor € 208.304 bij ICT voor € 42.914 en bij leermiddelen voor € 122.000 in de materiële vaste activa opgeschoond. Deze posten hadden geen waarde meer.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:	%	%	%	%	Jaren
Meubilair			5	10	20/10
Inventaris en apparatuur			10		10
ICT	6,7	10	20	25	15/10/5/4
Duurzame leermiddelen			10		10

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Financiële vaste activa		
Effecten	2.000.000	2.000.000
Leningen, waarborgsommen en deposito's		22.000
	2.022.000	2.022.000

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Effecten (uitsplitsing)		
Obligaties	2.000.000	2.000.000
	2.000.000	2.000.000

Bedragen in €

Obligaties	Beurswaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2014	Aankoop-verkoop 2015	Gerealiseerd resultaat 2015	Ongerealiseerd resultaat 2015	Beurswaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2015
BNGFGS VLT	1.004.724	1.000.000	1.191	0	1.191	1.005.915	1.000.000
BNGFGS VLT	1.014.675	1.000.000	1.035	0	1.035	1.015.710	1.000.000
Totaal obligaties	2.019.399	2.000.000	5.662	0	5.662	2.019.399	2.000.000

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2015

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Vorderingen		
Debiteuren	485.800	400.984
OCW te vorderen subsidies	1.247.709	1.301.433
Overige overheden (gemeenten)	810.418	695.218
Overige vorderingen	114.080	175.421
Overlopende activa	205.976	205.616
	2.863.983	2.778.672

Bedragen in €	Saldo 31-12-2014	Ontvangen 2015	Besteed 2015	Boeken tgv 2015	Overige 2015	Saldo 31-12-2015
Verloopstaat overige overheden (Gemeente Leiden)						
Subsidie vakonderwijs	-13.177	0	22.497	2.197	0	7.123
Subsidie projecten onderwijs	0	0	1.778	0	0	1.778
Subsidie huisvesting	275.062	194.805	99.327	0	0	179.584
Subsidie schade/vandalisme	37.162	52.630	27.314	0	0	11.846
Subsidie nieuw-/verbouw	155.077	179.658	48.189	0	0	23.608
Subsidie diverse aanvragen	241.094	509.738	855.123	0	0	586.479
	695.218	936.831	1.054.228	2.197	0	810.418

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Overige vorderingen (specificatie)		
Vorderingen op personeel	3.177	0
Vervangingsfonds	38.634	44.802
Overige vorderingen	72.269	130.619
	114.080	175.421

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Overlopende activa (specificatie)		
Vooruitbetaalde kosten	50.688	12.876
Overige overlopende activa	155.288	192.740
	205.976	205.616

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Liquide middelen		
Kassen	655	248
Banken	4.194.617	4.495.092
Spaarrekeningen	5.068.246	5.006.445
Overige liquide middelen	250	139
	9.263.768	9.501.924

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2015

Passiva

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Eigen vermogen		
Algemene reserve	7.418.971	375.752
Bestemmingsreserve (publiek)	2.647.365	9.986.956
	10.066.336	10.362.708

Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)	Saldo 31-12-2014	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2015
Algemene reserve				
Algemene reserve	375.752	-193.921	7.237.140	7.418.971
Bestemmingsreserve (publiek)				
Reserve duurzame leermiddelen	417.012	0	-417.012	0
Reserve meubilair	517.764	0	-517.764	0
Reserve vervanging computers en ICT	414.658	0	-414.658	0
Reserve personele kosten	2.807.808	0	-2.807.808	0
Reserve schoolbudget	1.655.070	-142.444	408.999	1.921.625
Reserve bapo verplichtingen	1.175.000	0	-1.175.000	0
Reserve overige bestemmingen	2.999.644	0	-2.999.644	0
Reserve exploitatie gymzalen	0	39.993	685.747	725.740
	10.362.708	-296.372	0	10.066.336

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Voorzieningen		
Personeelsvoorzieningen	290.693	294.520
Overige voorzieningen	2.516.989	2.342.512
	2.807.682	2.637.032

Bedragen in €	Saldo 31-12-2014	Dotatie 2015	Onttrekking 2015	Vrijval 2015	Saldo 31-12-2015	Kortlopend deel < 1 jr	Langlopend deel > 1 jr
Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen							
Voorziening opfris-/spaarverlof	116.520	0	-12.027	0	104.493	12.000	92.493
Voorziening jubilea personeel	178.000	33.272	-25.072	0	186.200	32.136	154.064
Voorziening onderhoud gebouwen	2.342.512	335.400	-160.923	0	2.516.989	1.080.500	1.436.489
	2.637.032	368.672	-198.022	0	2.807.682	1.124.636	1.683.046

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Kortlopende schulden		
Crediteuren	576.068	983.915
Loonheffing en premies	984.101	812.825
Pensioenpremies	223.422	259.120
Overige overheden (gemeenten)	14.500	0
Overige kortlopende schulden	194.822	193.522
Overlopende passiva	1.954.648	1.521.983
	3.947.561	3.771.365

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2015

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Overige kortlopende schulden (specificatie)		
Schulden aan personeel	27.374	17.678
Diverse te betalen premies	144.838	138.975
Te verrekenen uitkeringen UWV	22.610	22.610
Overige schulden	0	14.259
	194.822	193.522

Bedragen in €	31 DECEMBER 2015	31 DECEMBER 2014
Overlopende passiva (specificatie)		
Rechten vakantiegeld en -dagen	680.682	670.151
Vooruitontvangen en -gefactureerd	1.016.022	624.608
Overige overlopende passiva	257.944	227.224
	1.954.648	1.521.983

OVERZICHT GEOORMERKTE DOELSUBSIDIES OCW

Bedragen in €

VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar cf beschikking	
	Kenmerk	Datum			gereed	niet gereed
Subsidie voor studieverlof	2015/2/7834	21-09-15	74.682	74.682	74.682	
Subsidie voor studieverlof	2015/2/7834	21-09-15	53.184	53.184	53.184	
Totaal			127.866	127.866	127.866	0

Bedragen in €

VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES MET VERREKENINGSCLAUSULE						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totaal kosten per 31-12-2015	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum				
Totaal			0	0	0	0

Bedragen in €

DOORLOPEND TOT IN EEN VOLGEND VERSLAGJAAR								
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Saldo per 01-01-2015	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totaal kosten per 31-12-2015	Saldo nog te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum						
Totaal			0	0	0	0	0	0

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Meerjarige financiële verplichting

Huurverplichtingen

Bij Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden lopen de volgende huurverplichtingen.

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden is een huurovereenkomst aangegaan met Akker Beheer bv voor de huur van het pand Maresingel 3 te Leiden tot en met 30 mei 2016 tegen een huurprijs van € 54.027 per jaar.

Langlopende contracten

Bij Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden lopen de volgende meerjarige contracten:

Een contract met de firma Océ voor het leasen van kopieerapparatuur voor 6 PO-scholen. De overige scholen hebben individuele contracten afgesloten waarvan de afloopdata verschillen.

De administratieve dienstverlening is ondergebracht bij Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) te Leiden. In 2014 bedroegen de uitgaven hiervoor € 311.912,00. Voor 2016 is een bedrag van € 300.000,00 begroot. (Beide inclusief BTW)

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden maakt voor de uitvoering van de activiteiten ten aanzien van ambulante begeleiding gebruik van de diensten van de AED (Ambulante Educatieve Dienst). De ambulant medewerkers die de Stichting in dienst had zijn in de loop van 2012 overgestapt naar de AED. Aan deze medewerkers is een terugkeergarantie afgegeven, indien de AED als verzelfstandigde eenheid als gevolg van de invoering van passend onderwijs niet levensvatbaar zou blijken te zijn. Het betreft 12,1 fte waarvan de loonkosten, o.b.v. een gpl van € 70.000, € 847.000 per jaar bedragen.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van ultimo 2015 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 98,7% (bron: website www.abp.nl).

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Verlofuren duurzame inzetbaarheid personeel

In de cao PO is in artikel 8A.1 in het kader van de duurzame inzetbaarheid de mogelijkheid opgenomen om met ingang van 1 oktober 2014 uren op te sparen. Voor de gespaarde uren dient, indien deze in uren of in geld opgenomen zullen worden, een voorziening gevormd te worden. Hiertoe dienen tussen werknemer en werkgever individuele afspraken gemaakt te worden.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015

Bedragen in €

	REALISATIE 2015	BEGROTING 2015	REALISATIE 2014
Baten			
Rijksbijdragen OCW			
OCW lumpsum	16.820.465	15.990.500	16.234.446
OCW personeels- en arbeidsmarktbeleid	2.105.553	1.697.000	1.857.453
OCW impulsgebieden	218.760	227.000	1.089.026
OCW prestatiebox	397.495	431.000	429.396
OCW materiële instandhouding	3.180.025	3.142.000	2.900.003
OCW leerplusarrangement	132.180	0	58.356
OCW subsidie via SWV passend onderwijs	935.982	877.670	283.775
OCW overige subsidies	214.404	548.500	212.308
	24.004.864	22.913.670	23.064.763
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	1.023.045	150.000	933.039
Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	0	94.000	98.011
Gemeente overige bijdragen	0	647.000	150.000
	1.023.045	891.000	1.181.050
Overige baten			
Ouderbijdragen	58.351	108.000	52.350
Verhuur	205.813	177.000	203.069
Detachering personeel	340.009	227.000	322.552
Baten van derden	75.725	84.000	89.513
Baten van Samenwerkingsverband	113.807	119.330	387.279
Vervangingsfonds bijdragen en subsidies	47.837	0	0
Overige baten	126.532	122.000	25.796
	968.074	837.330	1.080.559
Totaal baten	25.995.983	24.642.000	25.326.372

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015

Bedragen in €

	REALISATIE 2015	BEGROTING 2015	REALISATIE 2014
Lasten			
<i>Loonkosten personeel</i>			
Loonkosten bestuur, directie en toezicht	2.395.293	2.304.000	2.254.104
Loonkosten onderwijzend personeel	15.080.549	14.402.000	14.893.161
Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	2.640.005	2.496.000	2.475.124
Loonkosten vervangingen	1.217.342	1.130.000	1.225.109
Loonkosten overig	86.245	112.000	105.870
	21.419.434	20.444.000	20.953.368
<i>Overige personele kosten</i>			
Inhuur personeel niet in loondienst	1.029.621	867.025	1.352.542
Scholing en opleiding personeel	359.943	371.169	211.697
Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	135.662	103.060	289.889
Werving en selectie	38.922	4.000	5.789
Kosten kwaliteit en projecten	44.027	25.000	13.480
Overige personele kosten	227.029	210.616	6.641
Dotaties personele voorzieningen	-3.827	0	-2.000
	1.831.377	1.580.870	1.878.038
<i>Uitkeringen personeel en vervangers</i>			
Uitkeringen (-/-)	-1.101.823	-900.000	-1.247.247
	-1.101.823	-900.000	-1.247.247
Personele lasten	22.148.988	21.124.870	21.584.159

<i>Specificatie personele lasten naar samenstelling</i>			
Brutolonen en salarissen	16.516.516	15.804.000	16.124.382
Sociale lasten	2.976.927	2.800.000	2.657.426
Pensioenlasten	1.925.990	1.840.000	2.171.560
Totaal lonen en salarissen	21.419.434	20.444.000	20.953.368

In de pensioenlasten 2015 en 2014 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2015 gemiddeld 355,04 FTE's werkzaam (2014: 354,75 FTE's).

<i>Onderverdeeld naar:</i>	2015	2014
Directie	29,20	28,44
Onderwijzend personeel	263,69	270,11
Onderwijs ondersteunend personeel	62,15	56,20
	355,04	354,75

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015

Bedragen in €

	REALISATIE 2015	BEGROTING 2015	REALISATIE 2014
Investerings			
Investerings in meubilair	42.224	19.000	130.162
Investerings in leermiddelen	124.897	290.800	150.321
Investerings in inventaris en apparatuur	47.931	17.000	46.356
Investerings in ICT	349.548	184.500	18.747
Overboekingsrekening mva naar balans	-564.600	-511.300	-345.586
	0	0	0
Afschrijvingen			
Afschrijvingskosten meubilair	94.983	88.709	101.261
Afschrijvingskosten inventaris en apparatuur	15.208	84.943	10.229
Afschrijvingskosten ICT	142.546	67.967	122.285
Afschrijvingskosten leermiddelen	108.544	98.432	106.905
Afschrijvingskosten overige mva	0	22.683	0
	361.281	362.734	340.680
Huisvestingslasten			
Huur terreinen en gebouwen	129.602	53.500	52.270
Klein onderhoud gebouwen en terreinen	350.932	438.649	429.366
Energie en water	412.849	288.175	371.074
Schoonmaakkosten	517.366	539.526	506.483
Heffingen en vuilafvoer	100.184	58.714	49.240
Groot onderhoud	160.923	35.300	217.101
Onttrekking voorziening onderhoud	-160.923	0	-217.101
Dotatie voorziening onderhoud	335.400	335.400	222.426
Overige huisvestingslasten	10.273	0	102.056
	1.856.606	1.749.264	1.732.915
Administratie, beheer en bestuur			
Administratie en advisering door derden	322.253	297.000	295.378
Accountantskosten	23.661	17.000	16.938
Verzekeringen	13.829	32.500	13.968
Medezeggenschap	15.058	1.155	15.593
Telefonie / Dataverbindingen	44.265	51.543	48.427
Schooladministratie	32.325	32.018	33.572
Contributies scholenorganisaties	29.461	42.965	43.134
Overige schoolgebonden kosten	79.875	67.551	14.087
Overige lasten beheer en administratie	21.052	29.000	11.491
	581.779	570.732	492.588
Uitsplitsing accountantskosten			
Honorarium onderzoek jaarrekening	23.661	17.000	16.938
	23.661	17.000	16.938

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015

Bedragen in €

	REALISATIE 2015	BEGROTING 2015	REALISATIE 2014
Inventaris, apparatuur en leermiddelen			
Onderwijsleerpakket incl. onderwijslicenties licenties	533.035	516.459	553.059
Reproductiekosten	130.507	139.619	160.009
Kosten en onderhoud meubilair en inventaris	39.814	44.590	71.254
Beheer en kosten ICT incl. administratieve licenties	281.720	328.906	335.703
	985.076	1.029.574	1.120.025
Overige lasten			
Kosten van projecten	74.671	135.938	209.554
Activiteiten, werkweken en excursies	110.052	164.607	74.970
Overige schoolkosten	100.928	124.755	109.399
Overige bijzondere lasten	119.101	220.526	190.402
	404.752	645.826	584.325
Overige instellingslasten	1.971.607	2.246.132	2.196.938
Totaal lasten	26.338.482	25.483.000	25.854.692
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten en dividenden	46.127	65.000	67.045
	46.127	65.000	67.045
Resultaat	-296.372	-776.000	-461.275

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2015 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

NAAM	JURIDISCHE VORM	CODE ACTIVITEITEN
Stichting De Digitale Sleutel te Leiden	stichting	4
Coöperatie Ambulante Educatieve Dienst te Leiden	coöperatie	4
Stichting SLIB te Leiden	stichting	4
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden 2801 te Leiden	vereniging	4
Samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek	stichting	4

WNT-VERANTWOORDING 2015

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2015 is € 165.901.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 7,5% en voor de overige leden 5% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Functie	Naam	Duur dienstverband	Omvang dienstverband (in fte)	Gewezen topfunctionaris	(fictieve) dienstbetrekking?	Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	BEZOLDIGING				
							Beloning	Belaste onkostenvergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Toepasselijk WNT-maximum
Directeur-bestuurder	drs. M.A.J.A. de Pinth	1-1-2015 t/m 31-12-2015	1,0	1,0	ja	nvt	86.938	0	12.282	99.220	165.901

Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

Functie	Naam	Duur dienstverband	BEZOLDIGING				
			Beloning	Belaste onkostenvergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Toepasselijk WNT-maximum
Voorzitter raad van toezicht	mw. drs. H.M. Harten	1-1-2015 t/m 31-12-2015	1.500	0	0	1.500	12.443
Lid Raad van Toezicht	dhr. mr.drs. H.Y. Lie	1-1-2015 t/m 31-12-2015	1.500	0	0	1.500	8.295
Lid Raad van Toezicht	mw. mr.drs. C.A. de Weerdt	1-1-2015 t/m 31-12-2015	1.500	0	0	1.500	8.295
Lid Raad van Toezicht	dhr. J.W. Snik	1-1-2015 t/m 31-12-2015	1.500	0	0	1.500	8.295
Lid Raad van Toezicht	dhr. drs. C. van der Werf	1-1-2015 t/m 31-12-2015	1.500	0	0	1.500	8.295

CONTROLEVERKLARING

Bijlage 2

Aan de Raad van Toezicht van Stichting Openbaar
Primair en Speciaal Onderwijs Leiden
te Leiden

Vijzelmolenlaan 11
Postbus 549
3440 AM WOERDEN
telefoon (088) 23 69 500
e-mail Audit@Flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag onder het hoofdstuk "jaarrekening" opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden te Leiden gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2 van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 393, lid 5 onder e en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Jaarverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015 is opgesteld, en of de in artikel 392, lid 1 onder b tot en met h van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 391, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Woerden, 15 juni 2016

Flynth Audit B.V.

Was getekend

S. van der Veer AA

RESULTAATBESTEMMING

Het exploitatieresultaat over het jaar 2015 bedraagt € 296.372 negatief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Saldo 31-12-2014	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2015
Algemene reserve	375.752	-193.921	7.237.140	7.418.971
Bestemmingsreserves publiek	9.986.956	-102.451	-7.237.140	2.647.365
	10.362.708	-296.372	0	10.066.336

	Saldo 31-12-2014	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2015
Algemene reserve	375.752	-193.921	7.237.140	7.418.971
Reserve duurzame leermiddelen	417.012	0	-417.012	0
Reserve meubilair	517.764	0	-517.764	0
Reserve vervanging computers en ICT	414.658	0	-414.658	0
Reserve personele kosten	2.807.808	0	-2.807.808	0
Reserve schoolbudget	1.655.070	-142.444	408.999	1.921.625
Reserve bapo verplichtingen	1.175.000	0	-1.175.000	0
Reserve overige bestemmingen	2.999.644	0	-2.999.644	0
Reserve exploitatie gymzalen	0	39.993	685.747	725.740
	10.362.708	-296.372	0	10.066.336

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.

GEGEVENS OVER DE RECHTSPERSOON

Algemene gegevens

Bestuursnummer 42504
Naam instelling Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden
KvK-nummer 27362850

Adres Maresingel 3, 2316 HA LEIDEN
Telefoon 071 - 524 76 70
E-mailadres mail@prooleiden.nl
Website www.prooleiden.nl

Contactpersoon

Naam Mw. K. de Koning
Adres Maresingel 3, 2316 HA LEIDEN
Telefoon 071 - 524 76 70
E-mailadres mail@prooleiden.nl

BRIN-nummers

00SI	OZC Orion
14MM	De Morskring
15IC	Montessorischool Apollo
15KV	Teldersschool
15KV01	Bredeschool De Arcade
15NJ	Lucas van Leyden
15PX	Bredeschool Merenwijk
15SH	De Meerpaal
15UO	De Dukdalf
15WV	De Viersprong
15YY	De Stevenshof
16AU	Lorentzschool
19OV	PI De Brug
19OV	JRK Houtmarkt
21QE	Woutertje Pieterse
22KG	Anne Frank
(100)	Algemeen